

ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับ
ผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

โดย

นางสวีนา ดีแป้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับ
ผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

โดย

นางสรีนา ดีแป้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE EFFECTS OF A PROGRAM FOR PARENTS RESPONDING TO
CHILDREN WITH DIFFICULT TEMPERAMENT ON THE
TEMPERAMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

BY

MRS. SWEENA DEEPAEN

The seal of Thammasat University is a large, faint, circular emblem centered on the page. It features a central five-pointed star with a sunburst-like design, surrounded by a circular border containing the university's name in Thai and English.

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER DEGREE OF NURSING SCIENCE
IN COMMUNITY NURSE PRACTITIONER
FACULTY OF NURSING
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2018
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสวีนดา ดีแป้น

เรื่อง

ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง
ต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2562

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสอบวิทยานิพนธ์หลัก

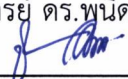
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสอบวิทยานิพนธ์ร่วม

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

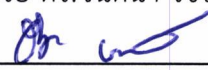
คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ กรรมบุตร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา ศิริอำพันธ์กุล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี นิตธรรต)

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ ห่านิรติศัย)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
ชื่อผู้เขียน	นางสาว ดิฉัน
ชื่อปริญญา	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา ศิริอำพันธ์กุล
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มยุรี นีรัทธาธร
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

พื้นฐานทางอารมณ์เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลตั้งแต่แรกเกิด ส่งผลให้เด็กตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์แตกต่างกัน การที่ผู้ปกครองสามารถกำกับตนเองและตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ให้เกิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กกับผู้ปกครอง จะทำให้เด็กสามารถปรับตัวอย่างเหมาะสมและพัฒนาการสมวัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง วัดก่อนและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง อาสาสมัครเป็นผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยาก โดยการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด แบ่งเป็นกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ กลุ่มละ 40 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนก่อนการทดลอง ($t = 10.149$, $df = 39$) และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ($t = -4.94$, $df = 78$)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองกำกับตนเองในการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากได้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนควรนำโปรแกรมไปใช้โดยการประสานงานร่วมกับ

ครอบครัวและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กวัยก่อนเรียน เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ดีขึ้น ส่งผลต่อพฤติกรรมและการพัฒนาการเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: โปรแกรม, พื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก, การกำกับตนเอง, การเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานอารมณ์, การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์

Thesis Title	THE EFFECTS OF A PROGRAM FOR PARENTS RESPONDING TO CHILDREN WITH DIFFICULT TEMPERAMENT ON THE TEMPERAMENT OF PRESCHOOL CHILDREN
Author	Mrs. Sweena Deepaen
Degree	Master of Nursing Science
Major Field/Faculty/University	Community Nurse Practitioner Faculty of Nursing Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Panida Siriumpunkul, R.N., Ph.D.
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Mayuree Niratttharadorn, R.N., Ph.D.
Ph.D. Academic Year	2018

Abstract

Children differ in temperament from birth. It is determine how they interact with the environment influences in the formation of personality. Parents needed to regulate themselves in a proper response to their children with difficult temperament.

The purpose of this quasi-experimental study was to examine the effects of a program for parents responding to children with difficult temperament. Eighty parents that had a child with a rather difficult or difficult temperament aged 3-5 years participated in the study. The parents that met the inclusion criteria were randomly assigned to the experimental and control groups with 40 participants in each group.

The participants in the experiment group participated in the program for parents responding to children with difficult temperament from the researcher, while the participants in the control group received routine care provided by a teacher. The data were collected using the Assessment for Temperament of Preschool Children Form for Parents. The Cornbrash's alpha reliability of the instrument in this study was accepted. Data were analyzed using descriptive statistics and t-test.

The results indicated the following: 1) the mean posttest score for the Assessment for Temperament of Preschool Children for Parents Form of the participants in the experimental group after participating in the program was statistically significantly lower than the mean pretest score ($t = 10.149$, $df = 39$); and 2) the mean posttest score for the Assessment for Temperament of Preschool Children for Parents Form of the participant in the experimental group after participating in the program was statistically significantly lower than the mean control group score ($t = -4.94$, $df = 78$)

The program for parents responding to children with difficult temperament helped parents in improving their self-regulation skill and enhancing ability to respond to their children with difficult temperament properly.

Keyword: program, temperament, children with difficult temperament, self-regulation, responding to children's temperament

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา ศิริอำพันธ์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี นิรัตธราดร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งท่านทั้งสองได้แนะนำ ให้ความรู้ คำปรึกษา คอยเอาใจใส่ อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จีราภรณ์ กรรมบุตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาสละเวลามาให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และข้อเสนอแนะตลอดระยะเวลาของการศึกษา ณ ที่แห่งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คุณครู และบุคลากรทุกท่านของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนสังกัดองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 6 แห่ง ที่ให้โอกาสในการเข้าไปทำการศึกษาและดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนอายุ 3-5 ปี ที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงอิสราภา ชื่นสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลนันท์ พุฒิวิณชพงศ์ พว. ทิพย์วัลย์ ระวิพันธ์ อาจารย์ ดร. ยุพารมณ์ ติรไพวงศ์ อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ ทรงประโคน และ พว. โชติกาญจน์ ชล่วยเงิน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณนายกเทศมนตรีเมืองชัยภูมิ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองชัยภูมิ และเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชัยภูมิทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนเวลา รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยมาศึกษาในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมนึกและคุณแม่เย็นจิตร์ ขวัญเมือง และนายวิลาศ ดีเป็น ครอบครัวอันเป็นที่รัก ที่คอยให้ความรัก กำลังใจ และให้การสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนมาโดยตลอด

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อนนักศึกษาเวชปฏิบัติชุมชนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้สำเร็จตามเป้าหมาย

นางสรีนา ดีแป้น

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	(1)
บทคัดย่อ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญแผนภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 ตัวแปรที่ใช้ศึกษา	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์การวิจัย	6
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
1.7 สมมติฐานการวิจัย	7
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน	9
2.1.1 ความหมายของพื้นฐานทางอารมณ์	9
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นฐานทางอารมณ์	9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1.3 การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กรักก่อนเรียน	13
2.1.4 เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากรักก่อนเรียน	14
2.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากรักก่อนเรียน	15
2.2 แนวคิดของครอบครัว	16
2.2.1 ความหมายของครอบครัว	16
2.2.2 ลักษณะของครอบครัว	17
2.2.3 บทบาทของครอบครัวเด็กรักก่อนเรียน	18
2.3 รูปแบบการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก	21
2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดุเด็ก	21
2.3.2 การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก	23
2.3.3 โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง	25
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	27
3.1 รูปแบบการวิจัย	27
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	33
3.5 การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.6 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	46
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	48
4.1 ผลการวิจัย	48
4.2 การอภิปรายผลการวิจัย	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	60
5.1 สรุปผลการวิจัย	60
5.2 ข้อเสนอแนะ	61
รายการอ้างอิง	62
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	69
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบเครื่องมือ	70
ภาคผนวก ค การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	71
ภาคผนวก ง เอกสารรับรองงานวิจัย	89
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือและขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อ การวิจัย	93
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
ภาคผนวก ช ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม	115
ประวัติผู้เขียน	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	49
4.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากรายด้านและโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรม	52
4.3 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากรายด้านและโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ	53
4.4 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก	54
4.5 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ	56

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นฐานทางอารมณ์เป็นภาพรวมลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันของบุคคล ส่งผลให้พฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน (Thomas, Chess, & Birch, 1970) การศึกษาลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของโทมัสและเชสส์ (Thomas & Chess, 1977) เกี่ยวกับความแตกต่างของรูปแบบการแสดงออกในเด็กแต่ละคน 9 องค์ประกอบ คือ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ระดับความไวต่อสิ่งกระตุ้น ความรุนแรงของการตอบสนอง คุณภาพอารมณ์ การหันเหความสนใจ และช่วงความสนใจและความพยายาม จากองค์ประกอบดังกล่าวสามารถจัดกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเด็กเลี้ยงง่าย คือ เด็กที่มีแบบแผนการกินนอนซับซ้อน่ายเป็นเวลา ปรับตัวเร็ว สนใจเข้าหาสิ่งเร้าใหม่ อารมณ์ดี และตอบสนองต่อสิ่งเร้าไม่รุนแรง 2) กลุ่มเด็กเลี้ยงยาก คือ เด็กที่มีแบบแผนการกินนอนซับซ้อน่ายไม่เป็นเวลา ปรับตัวยาก หลีกหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ หงุดหงิดง่าย และตอบสนองต่อสิ่งเร้ารุนแรง 3) กลุ่มเด็กปรับตัวช้า คือ เด็กที่มีแบบแผนการกินนอนซับซ้อน่ายเป็นเวลาแต่ปรับตัวช้า อ่อนไหวง่าย และถอยหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ และ 4) กลุ่มเด็กแบบผสม คือ เด็กที่ไม่สามารถแยกพื้นฐานทางอารมณ์ได้ชัดเจน โดยลักษณะพื้นฐานอารมณ์ของเด็กมีรูปแบบต่าง ๆ สามารถส่งผลต่อการดำรงชีวิตของเด็กและครอบครัวเป็นอย่างมาก

ผลกระทบจากกลุ่มเด็กเลี้ยงยากปรากฏเป็นปัญหาสำคัญต่อตัวเด็กและครอบครัว โดยพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากอธิบายถึงเด็กที่มีลักษณะอารมณ์เชิงลบ หลีกหนีจากสถานการณ์ใหม่ ปรับตัวช้า การแสดงออกรุนแรง และความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมต่ำ (Thomas, Chess, Birch, Hertzog & Korn, 1963) พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กเลี้ยงยาก ได้แก่ การร้องไห้งอแง ปีนป่าย ขน ไม่อยู่นิ่ง ปรับตัวยาก หลีกหนี อารมณ์รุนแรง ตะโกน นอนดิ้น และทำกิจกรรมไม่เป็นเวลา (พนิตา ศิริอำพันกุล, ชิตกมล สังข์ทอง, จุไรรัตน์ กีบาง, อิศราภา ชื่นสุวรรณ, และตริยา เลิศหัตถศิลป์, 2561) พฤติกรรมยุ่งยากของเด็กกลุ่มนี้มีความสัมพันธ์กับการเกิดความเหนื่อยล้าและความเครียดในการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองเป็นอย่างมาก (นันทิยา เอกอริคมกิจ, 2560; Korat, 2004; Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010) และส่งผลให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพครอบครัวตามมา (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010; Karreman, de Haas, van Tuijl, van Aken, Deković, 2010; Sanson, Hemphill, Yagmurlu, & McClowry, 2011) เห็นได้ว่าลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยชีวภาพด้านบุคคล แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้หากเด็กได้รับการ

ตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์จากสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้ปกครองรับรู้และเข้าใจลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและความสม่ำเสมอในการอบรมเลี้ยงดูอย่างต่อเนื่องต่อการปรับตัวของเด็กเป็นอย่างมาก (อารี ฉออันโนม, นุจรี ไชยมงคล, และยุณี พงศ์จตุรวิทย์, 2558; Saudino, 2005; Avant, Gazelle, & Faldowski, 2011)

เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวผ่านกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาของอารมณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ อันส่งผลมีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรม การกระทำ และสัมพันธภาพ (Rettew & McKee, 2005) เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี่ยงยากวัยก่อนเรียนมักมีลักษณะการแสดงออกพฤติกรรมด้านลบที่ส่งผลต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาและเกิดความขัดแย้งในบุคลิกภาพและสัมพันธภาพ (Caspi, 2000) ซึ่งพฤติกรรมของเด็กสามารถทำนายปัญหาพฤติกรรมในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ (Lahey, 2004) โดยพบการศึกษาเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี่ยงยากจากการเริ่มเก็บข้อมูลมารดา เมื่อเด็กอายุ 1 ปี 5 เดือน เก็บข้อมูลอีกครั้งเมื่อเด็กอายุ 3 ปี หลังจากนั้นเก็บข้อมูลทุกปี ถึงอายุ 12 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี่ยงยากส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคมเป็นอย่างมาก (Neitzel & Dopkins Stright, 2004) และจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมไทยตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีส่งผลให้ครอบครัวได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกอย่างมาก (สุพิชฌาย์ เพ็ชรสดใส, เพ็ญภา กุลนาคดล, และระพีพร ฉายวิมล, 2553) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวเพิ่มมากขึ้นจึงขาดเวลาในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (ชนิษฐา พจนานุกุลกิจ, กัมปนาท บริบูรณ์, และคมกฤษ จันทร์ขจร, 2559, ศรีหทัย วาดวารี, 2560) และพบแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในเด็ก ได้แก่ ดื้อ ก้าวร้าวและพฤติกรรมต่อต้านเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าพฤติกรรมเด็กดังกล่าวหากไม่ได้รับการตอบสนองที่เหมาะสมมักส่งผลกระทบต่อเด็ก ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว (Lengua & Wachs, 2012) ปัญหาการเรียนรู้ (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010) ปัญหาสัมพันธภาพ (Lorber & Egeland, 2011; Séguin & MacDonald, 2018) และเด็กมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความรุนแรง ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมในอนาคต (Lorber & Egeland, 2011; Oakland & Joyce, 2004; Séguin & MacDonald, 2018) โดยสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมในเด็กส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการเด็กอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่สม่ำเสมอ (Mrug & Windle, 2009; Patterson, DeGarmo, & Forgatch, 2004)

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการพัฒนาการเด็ก (มานิตา ลีโทวลิต อรรถนุพรรณ, 2561) และผู้ปกครองถือเป็นบุคคลสำคัญในการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก (Belsky, Hsieh, & Crnic, 1998; Kiff, Lengua, & Zalewski, 2011) การที่เด็กเติบโตขึ้นจากการได้รับความรักความเอาใจใส่ การได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อในการเรียนรู้ และผู้ปกครองเป็นแบบอย่างให้

เด็กสามารถกำกับตนเองในการยับยั้งชั่งใจอย่างสม่ำเสมอและคงเส้นคงวา ส่งผลให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุคนธ์, 2550) ในทางกลับกัน การที่เด็กเติบโตขึ้นจากการที่ได้รับการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เอื้อต่อการปรับตัวของเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดปัญหาพฤติกรรมในทางลบเพิ่มมากขึ้น (ทศนี ประสภิตติคุณ, พงศ์ คำ ตลกสกุลชัย, และนฤมล วิบุโร, 2553; นันทิยา เอกอริคมกิจ, 2560; Patterson, DeGarmo, & Forgatch, 2004) เนื่องจากเด็กได้รับการเรียนรู้จากการเห็นและการซึมซับพฤติกรรมต่าง ๆ จากผู้ปกครอง (สุพิชฌาย์ เพ็ชรสดใส, เพ็ญญา กุลนาคดล, และระพีพันธ์ ฉายวิมล, 2553) ดังนั้นการเชื่อมโยงระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์กับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นฐานทางอารมณ์เมื่อถูกกล่อมเกลดด้วยการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมย่อมส่งผลต่อการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรม และสัมพันธภาพที่ดีของบุคคล (Rettew & Mckee, 2005) จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองส่งผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กในที่สุด (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010)

จากการทบทวนวรรณกรรมในประเทศไทยเกี่ยวกับแนวทางการดูแลเด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง พบการศึกษาของพนิดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561) เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบการดูแลเด็กเลี้ยงยากสำหรับครอบครัว การเข้าใจและการยอมรับพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก และการพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างเหมาะสม ผลการวิจัยได้เสนอแนวทางการดูแลเด็กเลี้ยงยากผ่านหัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยใจ เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ตอบสนองอย่างไ้ที่พอเหมาะพอดี การสร้างพฤติกรรมดี ลูกผิดปกติหรือเปล่า และภารกิจกับการทำงานเป็นทีม และจากการศึกษาของประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยใช้โปรแกรมวิดีโอส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเด็กเชิงบวกที่บ้าน (Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting and Sensitive Discipline) (VIPP-SD) คัดเลือกครอบครัวของเด็กอายุ 1-3 ปี เพื่อสะท้อนและพูดคุยกลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยาก ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพ การแสดงความคิดเห็นวิดีโอเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็ก การปรับพฤติกรรมและกลยุทธ์การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประชุมเพื่อทบทวนข้อเสนอแนะและข้อมูลจากการทดลองก่อนหน้า โปรแกรมดังกล่าวช่วยเสริมสร้างทัศนคติของผู้ปกครองและลดปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กได้ ส่งผลต่อการเกิดปัญหาความขัดแย้งและยุ่งยากของชีวิตประจำวันลดลง (Van Zeijl, Mesman, Van IJzendoorn, Bakermans-Kranenburg, Juffer, Stolk, & Alink, 2006) สอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการตอบสนองความเครียด การให้กำลังใจ การจัดการพฤติกรรม และการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการประชุมผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของเด็ก รูปแบบการแก้ไข้ปัญหา และติดตามประเมินผล พบว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมปัญหาพฤติกรรมเด็กลดลง (Dadds & Roth, 2008) และ

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมการกำกับตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับครอบครัวและการส่งเสริมพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก (Sanders & Mazzucchelli, 2013) โดยการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้เด็กสามารถค้นพบศักยภาพตนเอง และลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต ด้วยกิจกรรมการกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง การตรวจสอบตนเอง การดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการเสริมแรงตนเอง ภายหลังการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองส่งผลต่อการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเหมาะสมมากขึ้น เด็กพร้อมไปโรงเรียนมากขึ้น การเรียนดีขึ้น และสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้นตามมา (Bodenmann, Ledermann, & Sanders, 2008; Leung, Sanders, Leung, Mak, & Lau, 2003; Matsumoto, Sofronoff, & Sanders, 2007) จะเห็นได้ว่าหากผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างเหมาะสมย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กที่ดีตามมา (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร และพัชรารณ พุทธิกุล, 2560)

การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม (Goodness of fit) ของเชสส์และโทมัส (Chess & Thomas, 1999) และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กของแซนเดอร์และแมสซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) มาสร้างโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กในบริบทของครอบครัว เพื่อให้ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม จากการรับรู้ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน การแลกเปลี่ยนและเล่าปรากฏการณ์ การร่วมหาอุปสรรคของการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ การปรับเปลี่ยนมุมมองการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ และการนำข้อมูลมาเป็นข้อมูลตั้งเป้าหมายพฤติกรรม การเลือกแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ตามความสามารถและความเหมาะสมของผู้ปกครองด้วยตนเอง เมื่อผู้ปกครองกระทำสำเร็จตามเป้าหมายจะได้รับการสนับสนุนให้แสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวก โปรแกรมดังกล่าวเป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป จะเห็นได้ว่าถึงแม้เด็กมีลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก แต่หากผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการ พื้นฐานทางอารมณ์ การกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก และตอบสนองเด็กอย่างมีเหตุผลและคงเส้นคงวาสอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก สามารถช่วยเด็กให้เกิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะกับผู้ปกครอง ส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการเด็กดีขึ้น (Kim & Kochanska, 2012)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพประชาชนในชุมชน ได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กไม่เหมาะสม จึงต้องการช่วยเหลือผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทาง

อารมณ์เสียยากวัยก่อนเรียน ภายใต้รูปแบบโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากสำหรับผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก ทั้งนี้มุ่งหวังการพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากให้ดีขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพพัฒนาการด้านอารมณ์และด้านสังคมของเด็กไทยให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1.2.2.1 เพื่อเปรียบเทียบพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากวัยก่อนเรียนก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยาก

1.2.2.2 เพื่อเปรียบเทียบพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากวัยก่อนเรียน ภายหลังจากการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

1.3 ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1.3.1 ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากสำหรับผู้ปกครอง

1.3.2 ตัวแปรตาม คือ พื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเสียยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยทำการศึกษาผู้ปกครองที่ประเมินเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี และเข้ารับบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2562

1.5 นิยามศัพท์การวิจัย

1.5.1 ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครองที่ทำหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อย่างน้อย 6 เดือน

1.5.2 พื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หมายถึง เด็กอายุ 3-5 ปี ที่มีลักษณะการแสดงออกพฤติกรรมต่อการเข้าสังคมและการตอบสนองทางอารมณ์ในแง่ลบ ได้แก่ พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง พฤติกรรมต่อต้าน พฤติกรรมแสดงออกในการดำเนินชีวิตประจำวันไม่คงที่ คาดเดายากและยากลำบากต่อการตอบสนอง ปรับตัวได้ไม่ดีทั้งต่อสถานการณ์และบุคคล จากการประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ ของพนิดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561) คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 1.798

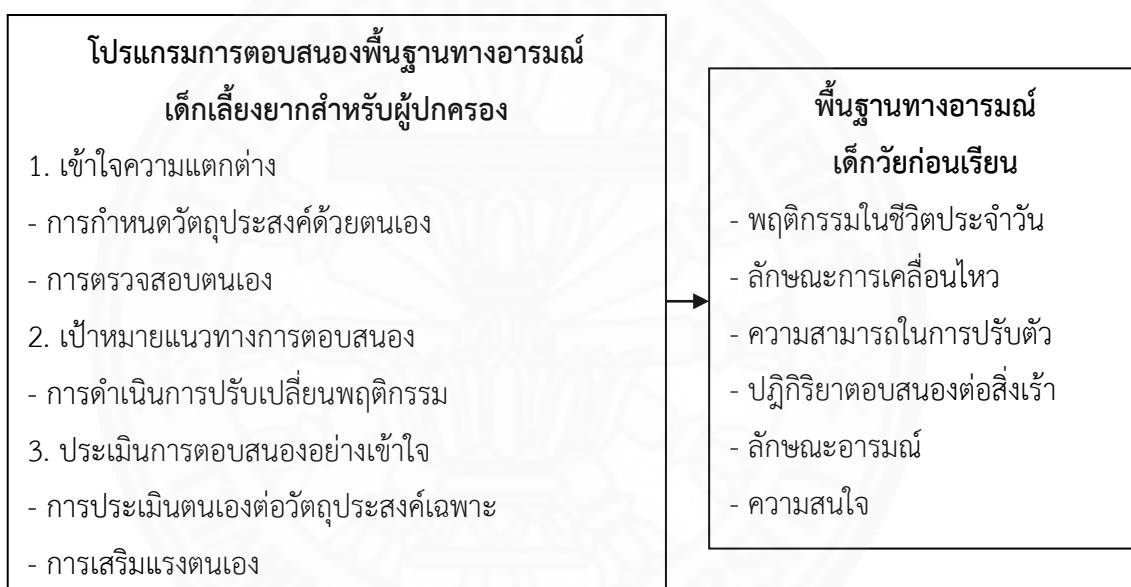
1.5.3 การดูแลปกติ หมายถึง คำแนะนำการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนตามมาตรฐานและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ แนวทางส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การส่งเสริมภาวะโภชนาการและการเจริญเติบโต ทันทสุขภาพ การตรวจสุขภาพ และการป้องกันอุบัติเหตุ เป็นต้น

1.5.4 โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก มาสร้างโปรแกรมเพื่อเป็นแนวทางการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กแก่ผู้ปกครอง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ประกอบด้วย เข้าใจความแตกต่าง เป้าหมายแนวทางการตอบสนอง และประเมินการตอบสนองอย่างเข้าใจ

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อมของเชสส์และโทมัส (Chess & Thomas, 1999) และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กของแซนเดอร์และแมซซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) มาสร้างโปรแกรมเพื่อเป็นแนวทางการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กแก่ผู้ปกครอง ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง การตรวจสอบตนเอง การดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการเสริมแรงตนเอง โดยเริ่มจากการรับรู้ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน การแลกเปลี่ยนและเล่าปรากฏการณ์หรือ

ประสบการณ์เกี่ยวกับการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ การร่วมหาอุปสรรคของการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์อย่างไม่เหมาะสม การปรับเปลี่ยนมุมมองการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ และการนำข้อมูลมาเป็นข้อมูลตั้งเป้าหมายพฤติกรรม การร่วมกำหนดแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากด้วยตนเอง เมื่อผู้ปกครองกระทำสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้จะได้รับการสนับสนุนให้แสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวก เพื่อให้เกิดการอบรมเลี้ยงดูที่ตอบสนองอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ โปรแกรมดังกล่าวเป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 สมมติฐานการวิจัย

1.7.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากต่ำกว่า ก่อนการทดลอง

1.7.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากต่ำกว่า กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปรวบรวมสาระสำคัญ ดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

- 2.1.1 ความหมายของพื้นฐานทางอารมณ์
- 2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นฐานทางอารมณ์
- 2.1.3 การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
- 2.1.4 เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน
- 2.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

2.2 แนวคิดครอบครัว

- 2.2.1 ความหมายของครอบครัว
- 2.2.2 ลักษณะของครอบครัว
- 2.2.3 บทบาทของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน

2.3 รูปแบบการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

- 2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
- 2.3.2 การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก
- 2.3.3 โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

2.1 แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

2.1.1 ความหมายของพื้นฐานทางอารมณ์

พื้นฐานทางอารมณ์เป็นลักษณะเฉพาะของเด็กตั้งแต่แรกเกิดที่ส่งผลให้เด็กตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ แตกต่างกัน โดยนักวิจัยที่ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานทางอารมณ์ (Temperament) ให้ความหมายพื้นฐานทางอารมณ์ไว้ ดังนี้

โทมัสและเชสส์ (Thomas & Chess, 1977) ได้ให้ความหมายพื้นฐานอารมณ์ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมและอารมณ์ที่บ่งบอกว่าเด็กแต่ละคนมีแนวโน้มการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างไร

แมคคลอว์รี (McClowry, 2003) ได้ให้ความหมายพื้นฐานทางอารมณ์ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพ การกระทำ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อบุคคล สถานที่ สิ่งแวดล้อมรอบตัว

เพ็ญภา บุญยก (2558) ได้ให้ความหมายพื้นฐานทางอารมณ์ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เป็นรูปแบบของพฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

อภิฤดี นาคปทุมสวัสดิ์ (2558) ได้ให้ความหมายพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก หมายถึง ลักษณะหรือการแสดงออกเฉพาะบุคคล ถูกกำหนดจากพันธุกรรมและปรับเปลี่ยนได้ด้วยสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก

พนิดา ศิริอำพันกุล และคณะ (2561) ได้ให้ความหมายพื้นฐานทางอารมณ์ หมายถึง ลักษณะภาพรวมของนิสัยหรืออารมณ์ที่เด็กหรือบุคคลมีมาแต่กำเนิด เป็นแนวโน้มหรือรูปแบบการแสดงอารมณ์และพฤติกรรมต่อบุคคล สถานที่ สถานการณ์ที่แตกต่างกัน

จากความหมายของพื้นฐานทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น จะได้นิยามนักวิจัยหลายท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่าพื้นฐานทางอารมณ์ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกันว่าพื้นฐานทางอารมณ์เป็นลักษณะอุปนิสัยพื้นฐานหรืออารมณ์ของเด็กในภาพรวม ที่มีรูปแบบหรือลักษณะการแสดงออกต่อสิ่งรอบตัวและสถานการณ์ ได้แก่ พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ลักษณะการเคลื่อนไหว ความสามารถในการปรับตัว ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ลักษณะอารมณ์ และความสนใจ ซึ่งงานวิจัยนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนจึงขอลำรายละเอียดเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียน 3-5 ปี เพื่อให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัย

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นฐานทางอารมณ์

การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานทางอารมณ์ ได้แก่

2.1.2.1 ทฤษฎีพื้นฐานทางอารมณ์ของโทมัสและเชสส์ (Thomas & Chess, 1977) ทำการศึกษาพฤติกรรมของบุคคล “The New York Longitudinal Study” ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 โดยศึกษาเด็กตั้งแต่อายุ 2 เดือน จำนวน 133 คน และติดตามระยะยาวด้วยการสังเกตพฤติกรรมและการ

สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดประเภทพื้นฐานทางอารมณ์และทดสอบความสัมพันธ์ของพื้นฐานทางอารมณ์ต่อการปรับตัวและพฤติกรรมภายหลัง จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพื้นฐานทางอารมณ์เป็น 9 ด้าน ดังนี้

(1) ระดับการเคลื่อนไหว (Activity Level) เป็นระดับการเคลื่อนไหวหรือการทำกิจกรรมว่าคล่องแคล่ว ว่องไว ไม่อยู่นิ่งหรืออยู่นิ่งได้นานเพียงใด เช่น ขณะอาบน้ำ รับประทานอาหาร เล่น เปลี่ยนเสื้อผ้า เอื้อมหยิบ การนอนหลับ การคลาน และการเดิน

(2) ความสม่ำเสมอ (Rhythmicity or Regularity) เป็นจังหวะความสม่ำเสมอต่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกิน การนอน และการขับถ่าย เด็กที่มีความสม่ำเสมอจะกินนอนขับถ่ายเป็นเวลาและปรับตัวเข้ากับตารางเวลาได้ง่าย ในขณะที่เด็กที่ไม่สม่ำเสมอจะกินนอนยากและปรับตัวให้เข้ากับกิจวัตรได้ยาก

(3) การเข้าหาหรือถอยหนี (Approach or Withdrawal) เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ไม่คุ้นเคยว่าจะเข้าหาด้วยความสนใจหรือหลีกเลี่ยงถอยห่างด้วยความวิตกกังวล เช่น อาหารชนิดใหม่ ของเล่นใหม่ หรือบุคคลแปลกหน้า เด็กที่มีความเข้าหาจะตอบสนองทางบวก เช่น กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น เล่นด้วยความสบายใจ การหัวเราะ ยิ้ม ส่วนเด็กที่มีความถอยหนีจะตอบสนองทางลบ เช่น การร้องไห้แง แสดงสีหน้าไม่พอใจ ไม่พูดคุย

(4) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) เป็นความสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การแสดงความชอบและไม่ชอบเวลาปรับเปลี่ยนตารางเวลาหรือสภาพแวดล้อม

(5) ระดับความไวต่อสิ่งกระตุ้น (Threshold of Responsiveness) เป็นความรุนแรงของการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น การสัมผัส การฟัง การเห็น การได้ยิน อุณหภูมิ

(6) ความรุนแรงของการตอบสนอง (Intensity of Reaction) เป็นระดับความรุนแรงของปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อสถานการณ์ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น เพื่อลดความเครียด ความหิว ความพยายามระดับความทนต่อการได้ตอบสนองสิ่งเร้า

(7) คุณภาพอารมณ์ (Quality of Mood) เป็นบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่เป็นตัวกำหนดอารมณ์ เช่น เด็กที่มีอารมณ์ดี ยิ้ม หัวเราะง่าย มักมีท่าทางเป็นมิตร และเด็กที่มีอารมณ์หงุดหงิด ร้องไห้แง และเข้าหาคนยาก มักมีท่าทางไม่เป็นมิตร

(8) ความหันเหความสนใจ (Distractibility) เป็นตัวกำหนดความยากง่ายต่อการถูกรบกวน หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่ เช่น เมื่อเด็กร้องไม่ยอมเปลี่ยนเสื้อผ้า สามารถหลอกให้หยุดร้องได้ง่ายด้วยของเล่นหรือเสียงเพลง

(9) ช่วงความสนใจและความพยายาม (Persistence and Attention Span) เป็นระยะเวลาและความต่อเนื่องต่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เด็กที่มีสมาธิมักไม่ยอมแพ้อะไร เด็กที่ไม่มีสมาธิมักทำกิจกรรมนาน ๆ ไม่ได้ ล้มเลิกความตั้งใจได้ง่าย

การศึกษาของโทมัสและเชสส์ (Thomas & Chess, 1977) พบว่าความแตกต่างของลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ สามารถแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

(1) เด็กเลี้ยงง่าย (Easy Child) เป็นเด็กที่มีลักษณะการทำงานของร่างกายสม่ำเสมอ การกิน การนอน การขับถ่ายเป็นเวลา การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้เร็ว เข้าหาสิ่งเร้าใหม่ด้วยความสนใจ อารมณ์ดี ทำทางเป็นมิตร และการตอบสนองต่อสิ่งเร้าไม่รุนแรง มักเป็นที่ชื่นชมและพบปัญหาน้อยมากในการเลี้ยงดู เด็กกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่าง

(2) เด็กเลี้ยงยาก (Difficult Child) เป็นเด็กที่มีลักษณะการทำงานของร่างกายไม่สม่ำเสมอ การกิน การนอน การขับถ่ายไม่เป็นเวลา การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงยาก มักหลีกเลี่ยงห่างเหินเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ หงุดหงิดง่าย ทำทางไม่เป็นมิตร และการตอบสนองต่อสิ่งเร้ารุนแรง จึงต้องการการอบรมเลี้ยงดูด้วยความใจเย็น อดทน และสม่ำเสมอเป็นอย่างมาก เด็กกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่าง

(3) เด็กปรับตัวช้า (Slow to warm up Child) เป็นเด็กที่มีลักษณะการทำงานของร่างกายสม่ำเสมอ การกิน การนอน การขับถ่ายเป็นเวลา แต่การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ช้า มักถอยหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ อารมณ์อ่อนไหวง่าย จึงต้องการการอบรมเลี้ยงดูที่ให้เวลากับเด็กในการปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป เด็กกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่าง

(4) เด็กแบบผสม (Mixed Child) เป็นเด็กที่มีลักษณะเลี้ยงง่ายแต่ไม่ง่ายทุกเรื่อง หรือเด็กปรับตัวช้าในสถานการณ์และความต้องการใหม่ ๆ หรือเด็กปรับตัวช้าเฉพาะสิ่งเร้าบางอย่าง เด็กกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2.2 ทฤษฎีพื้นฐานทางอารมณ์ของบัสส์และโพลมิน (Buss & Plomin, 1984) ศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานทางอารมณ์ โดยอธิบายว่าลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่ได้รับถ่ายทอดทางพันธุกรรม ประกอบด้วย 4 ประการ คือ

- (1) พิจารณาพื้นฐานทางอารมณ์เป็นจุดเริ่มต้นของบุคลิกภาพ
- (2) พื้นฐานทางอารมณ์ถ่ายทอดทางพันธุกรรม
- (3) พื้นฐานทางอารมณ์เป็นคุณลักษณะคงที่และต่อเนื่องทางพันธุกรรม ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ
- (4) องค์ประกอบพื้นฐานทางอารมณ์ 3 ด้าน คือ ระดับการเคลื่อนไหว ลักษณะทางสังคม และสภาวะทางอารมณ์

2.1.2.3 ทฤษฎีพื้นฐานทางอารมณ์ของคาเรย์และแมคเดวิด (Carey & McDevitt, 1978) ศึกษาพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยอาศัยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพื้นฐานทางอารมณ์ 6 ด้าน ได้แก่ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ความรุนแรงของการตอบสนอง และคุณภาพอารมณ์ สามารถแบ่งเด็กออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

(1) เด็กเลี้ยงง่าย (Easy Child) เป็นเด็กที่มีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้ไม่เกิน 2 ด้าน จากคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ 5 ด้าน คือ ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ความรุนแรงของการตอบสนอง และคุณภาพอารมณ์ ซึ่งคะแนนที่สูงกว่านั้นต้องสูงไม่เกินผลรวมของคะแนนเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม

(2) เด็กเลี้ยงยาก (Difficult Child) เป็นเด็กที่มีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้ 4-5 ด้าน จากคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ 5 ด้าน คือ ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ความรุนแรงของการตอบสนอง และคุณภาพอารมณ์ เด็กกลุ่มนี้ต้องมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม และต้องมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ด้านใดก็ได้อย่างน้อย 2 ด้าน คะแนนสูงกว่าผลรวมของค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม

(3) เด็กปรับตัวช้า (Slow to Warm-up Child) เป็นเด็กที่มีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ ด้านการเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว และคุณภาพอารมณ์สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แต่กรณีคะแนนด้านการเข้าหาหรือถอยหนีหรือด้านความสามารถในการปรับตัวสูงกว่าผลรวมของคะแนนเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม คะแนนด้านระดับของกิจกรรมจะสูงได้ถึงคะแนนค่าเฉลี่ยรวมกับครึ่งหนึ่งของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านคุณภาพอารมณ์ลดได้ถึงคะแนนค่าเฉลี่ยลบครึ่งหนึ่งของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(4) เด็กค่อนข้างเลี้ยงยาก (Intermediate High) เป็นเด็กที่มีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้ 4-5 ด้าน จากคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ 5 ด้าน คือ ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ความรุนแรงของการตอบสนอง และคุณภาพอารมณ์ แต่ต้องมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์อย่างน้อย 1 ด้าน ที่คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่ม หรือถ้ามีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม 2-3 ด้าน จากลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ 5 ด้าน คะแนนต้องสูงกว่าผลรวมของคะแนนเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(5) เด็กค่อนข้างเลี้ยงง่าย (Intermediate Low) เป็นเด็กส่วนที่เหลือ
สรุปลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม 1) เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงง่ายและค่อนข้างเลี้ยงง่าย คือ เด็กที่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าน้อย นุ่มนวล ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้เร็ว 2) เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากและค่อนข้างเลี้ยงยาก คือ เด็กที่มีปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมได้ยาก อารมณ์รุนแรง 3) เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์

ปรับตัวช้า คือ เด็กที่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้ระดับปานกลาง ปรับตัวได้ช้า การตอบสนองอารมณ์ลำบาก และ 4) เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์แบบผสม คือ เด็กที่ไม่สามารถแยกกลุ่มได้ชัดเจน

2.1.3 การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนจากลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กสามารถช่วยให้ผู้ปกครองตอบสนองเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ ประกอบด้วย 2 วิธี (Berger, 1985)

2.1.3.1 การสังเกตพฤติกรรมเด็กโดยตรง คือ การที่บุคคลภายนอกเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิดในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.1.3.2 การสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามบุคคลใกล้ชิด คือ การที่บุคคลใกล้ชิดสังเกตพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่นิยมใช้การตอบแบบสอบถามผู้ปกครองเด็กมากกว่าการสัมภาษณ์ เนื่องจากมีความเป็นปรนัยมากกว่าและสะดวกรวบรวมข้อมูลคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามต้องอาศัยความจำในอดีตและการตัดสินใจเลือกความถี่ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก โดยความถูกต้องและเป็นความจริงของข้อมูลขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมเด็ก ประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และระยะเวลาการอยู่ร่วมกันกับเด็ก

แบบประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ประกอบด้วย

(1) แบบประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของโทมัสและเชสส์ (Thomas & Chess, 1977) คือ แบบประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอายุ 3-7 ปี ครอบคลุมองค์ประกอบลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ 9 องค์ประกอบ คือ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ระดับความไวต่อสิ่งกระตุ้น ความรุนแรงของการตอบสนอง คุณภาพอารมณ์ การหันเหความสนใจ และช่วงความสนใจและความพยายาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 72 ข้อ โดยคำตอบเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 7 ระดับ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนองค์ประกอบลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ แต่ยังไม่ได้พัฒนาเกณฑ์การแบ่งลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน

(2) แบบประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของแมคเดวิดและคาเรย์ (Carey & McDevitt, 1978) เป็นแบบประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนโดยตรง (Behavioral Style Questionnaire: BSQ) ครอบคลุมองค์ประกอบลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ 9 องค์ประกอบ คือ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ระดับความไวต่อสิ่งกระตุ้น ความรุนแรงของการตอบสนอง คุณภาพอารมณ์ การหันเหความสนใจ และช่วงความสนใจและความพยายาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 100 ข้อ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและเพศเด็กกับพื้นฐานทางอารมณ์พบว่าเด็กอายุมากปฏิบัติตัวเป็นเวลามากกว่าและหันเหความสนใจได้ยากกว่าเด็กอายุน้อย และ

เด็กชายปฏิบัติตัวเป็นเวลามากกว่า หันเหความสนใจได้ยากกว่า และระดับความทนต่อปฏิกริยาโต้ตอบสิ่งเร้าสูงกว่าเด็กหญิง ซึ่งจำแนกลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ โดยอาศัยความแตกต่างขององค์ประกอบลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนี ความสามารถในการปรับตัว ความรุนแรงของการตอบสนอง และช่วงความสนใจและความพยายาม

(3) แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากในช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561) เป็นแบบประเมินความเลี้ยงยากของเด็ก อายุ 1-5 ปี ได้รับการปรับปรุงมาจากแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากของพินดา ศิริอำพันธ์กุล (2556) ที่ประเมินระดับเลี้ยงยากของเด็กอายุ 1-3 ปี มีค่าความเชื่อมั่นระดับสูง ($\alpha = .847$) โดยแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ แบ่งเป็นด้านครอบครัวและด้านตัวเด็ก จำนวน 40 ข้อ การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก สามารถแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ลูกเลี้ยงยากมาก ลูกเลี้ยงยากในบางเรื่อง ลูกไม่เลี้ยงยาก

สรุปการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561) เป็นแบบประเมินความเลี้ยงยากของเด็กอายุ 1-5 ปี โดยพิจารณาข้อคำถามรายข้อมีความเหมาะสมในการประเมินเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี โดยใช้แบบประเมินเฉพาะด้านตัวเด็ก จำนวน 30 ข้อ ได้แก่ พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (ข้อ 1-5) ลักษณะการเคลื่อนไหว (ข้อ 6-10) ความสามารถในการปรับตัว (ข้อ 11-15) ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า (ข้อ 16-20) ลักษณะอารมณ์ (ข้อ 21-25) และความสนใจ (ข้อ 26-30) และปรับแก้ไขข้อคำถามตามความเหมาะสมของผู้ปกครอง ข้อ 14 คำถามเดิม คือ ใช้เวลานานกว่าจะยอมรับพี่เลี้ยงคนใหม่ หรือคนที่ไม่คุ้นเคยปรับเป็นใช้เวลานานกว่าจะยอมรับคนดูแลคนใหม่หรือคนที่ไม่คุ้นเคย และข้อ 27 คำถามเดิม คือ ได้ยินเสียงแปลกหรือเสียงอื่นจะหยุดกิจกรรมที่ทำอยู่ทันทีและหันไปสนใจในสิ่งอื่น ปรับเป็นวอกแวกง่ายเมื่อได้ยินเสียงแปลกหรือเสียงอื่นจะหยุดกิจกรรมที่ทำอยู่ทันทีและหันไปสนใจในสิ่งอื่น ผู้วิจัยแบ่งลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงง่าย เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยาก และเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยาก โดยลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กสามารถช่วยให้ผู้ปกครองตอบสนองเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์

2.1.4 เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หมายถึง เด็กที่มีลักษณะการแสดงออกพฤติกรรมด้านลบที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาพฤติกรรม (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010) โดยผู้ปกครองประเมินลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์จากการแสดงออกพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การกิน การนอน การขับถ่ายที่ไม่เป็นเวลา ไม่สามารถคาดเดาเวลาได้ ร้องอแงระหว่างวัน ขอบว้าง กระโดด ปีนป่าย สน ไม่อยู่นิ่ง เล่นแทบไม่หยุดพัก นั่งทำกิจกรรมได้ไม่นาน ใช้เวลานานเพื่อ

ยอมรับสิ่งเร้าใหม่ ปรับตัวยากและมักแสดงความวิตกกังวล กลัว หรือหลีกเลี่ยงเมื่อพบคนแปลกหน้า แสดงออกของอารมณ์อย่างรุนแรงเมื่อถูกตำหนิ เวลาไม่พอใจจะตะโกนร้อง นอนดิ้นหรือขว้างของ หงุดหงิด อารมณ์เสีย (พินิตา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ, 2561)

เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวผ่านกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาของอารมณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ อันส่งผลมีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรมการกระทำ และสัมพันธภาพ (Rettew & McKee, 2005) เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนมักมีลักษณะการแสดงออกพฤติกรรมด้านลบที่ส่งผลต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาและเกิดความขัดแย้งในบุคลิกภาพและสัมพันธภาพ (Caspi, 2000) ซึ่งพฤติกรรมของเด็กสามารถทำนายปัญหาพฤติกรรมในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ (Lahey, 2004; Lorber & Egeland, 2011; Oakland & Joyce, 2004; Séguin & MacDonald, 2018) โดยพบการศึกษาเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากจากการเริ่มเก็บข้อมูลมารดา เมื่อเด็กอายุ 1 ปี 5 เดือน เก็บข้อมูลอีกครั้งเมื่อเด็กอายุ 3 ปี หลังจากนั้นเก็บข้อมูลทุกปี ถึงอายุ 12 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวย และสังคมเป็นอย่างมาก (Neitzel & Dopkins Stright, 2004)

อย่างไรก็ตามผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียนจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากต่อบทบาทเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมอย่างเหมาะสมตามขีดความสามารถของลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก ถึงแม้ว่าไม่มีการอบรมวิธีใดที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดในการดูแลเด็ก แต่สิ่งที่สำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กให้ได้มากที่สุด

2.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก พบว่าเด็กมีลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์แตกต่างกัน จากการได้รับอิทธิพลจาก 2 ปัจจัยหลัก (Thomas & Chess, 1977; Plomin & Asbury, 2005; Saudino, 2005) ดังนี้

2.1.5.1 ปัจจัยพื้นฐานชีวภาพ (Biological basis)

ได้แก่ พันธุกรรมหรือสิ่งที่ติดตัวเด็กมาแต่กำเนิด ระดับฮอร์โมนและสรีระวิทยาของเด็กแต่ละคน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย ได้แก่ เพศ ลำดับและลักษณะการคลอด อายุครรภ์คลอด ภาวะโภชนาการ และความเจ็บป่วยทางกาย

2.1.5.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

(1) ปัจจัยจากมารดา ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ ความเจ็บป่วยขณะตั้งครรภ์ อารมณ์ขณะตั้งครรภ์ ทักษะติดต่อเด็ก พื้นฐานทางอารมณ์มารดา และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

(2) ปัจจัยจากครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะของครอบครัว สถานภาพสมรสและจำนวนพี่น้อง

(3) ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิอากาศ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์ในประเทศไทย พบ การศึกษาฐานะรายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ โดยอธิบายว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อยจะมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เล็ยงยากมาก (จิตกมล สังข์ทอง, พนิดา ศิริอำพันธ์กุล, จุไรรัตน์ กีบาง และอิสราภา ชื่นสุวรรณ, 2561)

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก นอกจากปัจจัยพื้นฐานชีวภาพที่มีผลต่อรูปแบบการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์แล้ว ยังพบว่าปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมผ่านการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครองยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์อย่างเหมาะสม (Belsky, Hsieh, & Crnic, 1998; Kiff, Lengua, & Zalewski, 2011) เด็กที่เติบโตขึ้นจากสภาพแวดล้อมสงบเงียบได้รับความรักเอาใจใส่ ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการสม่ำเสมอและมีอารมณ์คงเส้นคงวา ส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตเป็น คนที่มีอารมณ์มั่นคงและเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุคนธ์, 2550)

2.2 แนวคิดครอบครัว

2.2.1 ความหมายของครอบครัว

ครอบครัวทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักเป็นฐานรากที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลายลักษณะนอกเหนือจากครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตร โดยนักวิจัยทำการศึกษาครอบครัวได้ให้ความหมายของครอบครัวไว้ ดังนี้

จิราพร ชมพิกุล, ปราณี สุทธิสุคนธ์, เกรียงศักดิ์ ชื้อเลื่อม, และดุชนิ คำมี (2552) ได้สรุปความหมายของครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ผูกพันกันทางสายโลหิตหรือกฎหมาย โดยสมาชิกแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร และปู่ย่า ตายาย

นงเยาว์ ไบยา, ชุมพร ฉ่ำแสง, น้ำทิพย์ แพ้ชัยภูมิ, และจาตุรนต์ ตั้งสังวรธรรมะ (2556) ให้ความหมายครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันใกล้ชิด สนับสนุนช่วยเหลือ และแบ่งปันซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบหน้าที่ต่อกัน และทำหน้าที่เป็นสมาชิกครอบครัว โดยไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือการแต่งงาน

มลินี สมภพเจริญ (2556) ได้เรียบเรียงคำจำกัดความของครอบครัว จากนักวิชาการต่างประเทศไว้ว่า ครอบครัวเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีการกำหนดเจาะจงบทบาทสถานภาพ ได้แก่ สามี ภรรยา พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว ด้วยความสัมพันธ์แบบผูกพันทางสายเลือด แต่งงาน เลี้ยงดูร่วมกันและอยู่อาศัยร่วมกัน

โดยภารกิจของครอบครัวเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ

1. ภารกิจพื้นฐานของครอบครัว คือ งานพื้นฐานที่ครอบครัวต้องทำเพื่อให้สมาชิกสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น การจัดหาที่อยู่อาศัยให้สมาชิก การดูแลให้มีอาหารและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม รวมทั้งการดูแล ด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย เป็นต้น
2. ภารกิจด้านพัฒนาการ คือ ครอบครัวไม่เคยหยุดนิ่ง การพัฒนาไปตลอดเวลาตามขั้นตอนต่าง ๆ ของวงจรชีวิต ครอบครัวต้องปฏิบัติภารกิจหลายประการ เช่น การสร้างเอกลักษณ์ของครอบครัวที่สมาชิกทุกคนตระหนักและยอมรับร่วมกัน การมีทิศทางในการพัฒนาอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการสร้างขอบเขตที่ชัดเจนภายในครอบครัวและระหว่างครอบครัว กับระบบภายนอกอื่น ๆ
3. ภารกิจในยามวิกฤติของครอบครัว คือ ภาวะวิกฤติการณ์หรือภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น การตกงาน การเจ็บป่วย การเสียชีวิต การหย่าร้างหรือแยกทางกันของสามี ภรรยา เป็นต้น ภาวะดังกล่าวมีผลกระทบต่อสมาชิกบางคนหรือครอบครัวโดยรวม ผลกระทบอาจรุนแรงจนทำให้ครอบครัวแตกสลายได้ ครอบครัวต้องปรับตัวและจัดการแก้ไขวิกฤติการณ์ดังกล่าวเพื่อให้สมาชิกแต่ละคนและครอบครัวโดยรวมอยู่ได้อย่างสมดุลและพัฒนาต่อไปได้อย่างเหมาะสม

มลินี สมภพเจริญ (2556) ยังได้กล่าวถึงรูปแบบครอบครัวที่พบบ่อย ดังนี้

1. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ประกอบด้วย สามี ภรรยา และลูกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน
2. คู่สมรสที่ไม่มีบุตร (Childless couples) ประกอบด้วย สามี และ ภรรยา
3. ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว (one-parent หรือ Single-parent family) ประกอบด้วยลูกและพ่อหรือแม่ที่ต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกตามลำพัง ทั้งนี้เนื่องจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต หย่าร้าง หรือแยกทางไป เป็นต้น
4. ครอบครัวบุญธรรม (Adoptive family) ประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตรบุญธรรม
5. ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่ (Reconstituted family) ประกอบด้วยหญิงชายที่มาอยู่ร่วมกัน โดยฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเป็นหม้ายหรือมีการหย่าร้างมาก่อน
6. ครอบครัวขยาย (Extended family) ประกอบด้วยเครือญาติตั้งแต่ 3 ช่วงวัยขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์กันโดยการเกิดหรือการแต่งงานมาอยู่ร่วมกัน

สำหรับการศึกษานี้ได้เลือกตัวแทนครอบครัว คือ ผู้ปกครองที่มีความผูกพันใกล้ชิดโดยสายเลือดกับเด็กเลี้ยงยาก อาศัยอยู่บ้านเดียวกันและทำหน้าที่ดูแลหลัก ซึ่งครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมล้อมตัวเด็กให้เอื้อต่อการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กที่ดีขึ้นในที่สุด (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010)

จากการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวจะพบว่าแต่ละครอบครัวมีลักษณะโครงสร้างและรูปแบบครอบครัวที่แตกต่างกัน สำหรับครอบครัวเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากนั้นจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากต่อบทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากจะมีลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายไม่สม่ำเสมอ หลีกหนีจากสถานการณ์ใหม่ ปรับตัวช้า อารมณ์เชิงลบ และปฏิกริยารุนแรง พฤติกรรมยุ่งยากของเด็กมีความสัมพันธ์กับการเกิดความเหนื่อยล้าและความเครียดในการเลี้ยงดูของผู้ปกครองอย่างมาก (นันทิยา เอกอริคมกิจ, 2560; Korat, 2004; Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010) และพฤติกรรมของพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากส่งผลต่อการเกิดปัญหาสัมพันธภาพครอบครัวตามมา (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010; Karreman, de Haas, van Tuijl, van Aken, Deković, 2010; Sanson, Hemphill, Yagmurlu, & McClowry, 2011)

2.2.3 บทบาทของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน

บทบาทของครอบครัวเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพติดต่อกันเป็นประจำ ได้แก่ บทบาทพื้นฐานจำเป็นต้องทำให้ครบถ้วนเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข และบทบาทเฉพาะของแต่ละครอบครัว อาจเป็นได้ทั้งบทบาทเหมาะสมและไม่เหมาะสม โดยการประเมินบทบาทในครอบครัวต้องพิจารณาการมอบหมายหน้าที่ตามบทบาทให้สมาชิก และการดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในบทบาท ครอบครัวต้องมีวิธีตรวจสอบว่าสมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่ จะต้องสอดคล้องกับของสมาชิกคนอื่นในครอบครัว เพื่อให้ภารกิจในครอบครัวดำเนินไปได้

แนวคิดพัฒนาการครอบครัวให้ความสำคัญต่อบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในครอบครัว และให้ความสำคัญกับบทบาทของครอบครัว

ดูวอลล์ (Duvall, 1977) แบ่งพัฒนาการครอบครัวเป็น 8 ระยะ เป็นภารกิจที่สมาชิกกระทำเพื่อนำไปสู่ระยะต่อไป หากกระทำไม่สำเร็จตามระยะถือเป็นภาวะวิกฤติของครอบครัว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวมาจากปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงวุฒิภาวะและเสรีภาพของสมาชิกครอบครัว ปัจจัยด้านสังคมมีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของบุคคล ปัจจัยด้านบุคคลมีความต้องการและค่านิยมยึดมั่นในอุดมการณ์ (สุรียา พองเกิด และอนิสา อรัญศิริ, 2556)

พัฒนาการครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน (Families with preschool children) เป็นระยะที่ครอบครัวต้องปรับตัวอย่างมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีการพัฒนาทุกด้าน ต้องการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นใจความสามารถตนเอง ซึ่งพัฒนาการครอบครัวในระยะนี้ผู้ปกครองต้องแสดงบทบาทการดูแลเอาใจใส่เด็กเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตสังคม และการเตรียมตัวในการรับสมาชิกใหม่ในครอบครัว ผู้ปกครองต้องหารายได้ จัดสรรเงินให้เกิดความเหมาะสมแก่ครอบครัว เพื่อประสิทธิภาพการดูแลเด็กให้ผ่านระยะพัฒนาการ

คูวอลล์ (Duvall, 1977) ได้กล่าวถึง พัฒนกิจของผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตามทฤษฎีพัฒนาการครอบครัว ไว้ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อม เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่มีกิจกรรมต้องฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่โดยกิจกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การวิ่งเล่น การปีนป่ายเครื่องเล่น ผู้ปกครองต้องเตรียมสถานที่ทำกิจกรรม เช่น ห้องทำกิจกรรม ห้องส่วนตัว ห้องดูทีวี โดยเฉพาะของใช้ที่อาจเกิดอันตรายต่อเด็ก เช่น ของมีคม สารพิษ หรือปลั๊กไฟ เนื่องจากเด็กวัยนี้ชอบสำรวจและชอบเล่น ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องจัดเตรียมสถานที่ให้ปลอดภัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. การดูแลด้านสุขอนามัยส่วนบุคคล ผู้ปกครองต้องดูแลเด็กให้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ได้แก่ การนอนหลับพักผ่อนเพียงพอ การรับประทานอาหารเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย เด็กวัยนี้สามารถฝึกควบคุมการขับถ่ายได้ ดังนั้นผู้ปกครองควรฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในสิ่งที่สามารถทำได้ เช่น การเข้าห้องน้ำ การแต่งตัว การช่วยงานบ้าน

3. การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยไม่ใช้วิธีบังคับ ผู้ปกครองควรส่งเสริมตามพัฒนาการเด็กอย่างอิสระโดยผ่านกิจกรรมการเล่น ได้แก่ การให้เด็กฝึกสังเกต การสัมผัส และการเล่น ผู้ปกครองควรปล่อยให้เด็กได้แสดงสิ่งต่าง ๆ ฝึกให้ทำงานให้สำเร็จ อันก่อให้เกิดความรักในงานและเป้าหมายการกระทำ เด็กวัยนี้มักจินตนาการที่เกินความจริง ชอบเล่นสมมติ ผู้ปกครองควรส่งเสริมความคิดที่มีเหตุผลสอดคล้องกับความเป็นจริง แต่ไม่ควรห้ามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก หากสนับสนุนอย่างถูกต้อง

4. การคงไว้ซึ่งการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว เด็กวัยก่อนเรียนมีพัฒนาการด้านภาษามากขึ้น ได้แก่ การเรียนรู้การใช้คำ การใช้ประโยค การสนทนา ดังนั้นผู้ปกครองต้องเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก เพื่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

5. การคงไว้ซึ่งการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกนอกครอบครัว เด็กวัยก่อนเรียนต้องปรับตัวและเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตัวเพื่อให้สังคมยอมรับ ได้แก่ การรู้จักการให้และการรับ ผ่อนปรน แบ่งปัน การเล่นที่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านการเล่นช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และปรับตัวที่ดีในสังคม

6. การหาแหล่งสนับสนุน เด็กวัยก่อนเรียนเริ่มมีบทบาททั้งภายในและภายนอกครอบครัวทำให้ผู้ปกครองเกิดความเหนื่อยล้าในการเลี้ยงดูเด็ก ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรหาแหล่งสนับสนุนจากภายนอกครอบครัว เช่น ญาติ ชุมชน และสังคม คอยช่วยเหลือแบ่งเบาภาระในการเลี้ยงดูเด็ก และผู้ปกครองต้องพาเด็กออกสังคมเพื่อพบปะคน ฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี และทำกิจกรรมชุมชน ได้แก่ การไปวัด ไปทัศนศึกษาตามธรรมชาติ เช่น ทะเล สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เพื่อให้เด็กได้พักผ่อนคลายความเครียดจากสภาพแวดล้อมรอบตัว

7. การจัดสรรเงินในการเลี้ยงดูเด็ก เด็กวัยก่อนเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ปกครองต้องมีการจัดการหาปัจจัยที่ตอบสนองการเจริญเติบโต ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายครอบครัว รวมทั้งการพักผ่อนหย่อนใจ เด็กวัยนี้ชอบเล่นและเริ่มมีกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองจึงควรเตรียมค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อของเล่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา และค่าใช้จ่ายสำหรับอุบัติเหตุ ในเด็กวัยนี้ ได้แก่ การหกล้ม ตกจากที่สูง ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

8. การคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีของคู่สมรส เด็กวัยก่อนเรียนเกิดความคิดริเริ่ม เริ่มสังเกตและสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เริ่มเลียนแบบการกระทำของผู้ใกล้ชิด ผู้ปกครองจึงควรเป็นแบบอย่างบทบาททางเพศอย่างเหมาะสมด้วยความรักความอบอุ่น

9. การหาวิธีเผชิญปัญหา การเผชิญความเครียดของเด็กวัยก่อนเรียนมีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรดูแลอย่างใกล้ชิดและเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก การดูแลฝึกหัดเด็กควรเป็นการผสมผสานความเข้มงวดและการผ่อนปรนเพื่อให้เด็กปรับตัวและแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม ผู้ปกครองควรฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบตนเอง รู้จักการยอมรับผิด การขอโทษ และการให้อภัย

จากการศึกษาการเป็นพ่อแม่ที่มีลูกเลี้ยงยากวัยเตาะแตะ ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล, จินตนา วัชรสินธุ์, และสุภาภรณ์ ดั่งแพง (2558) พบว่าพ่อแม่รับรู้าลูกเลี้ยงยากจากลักษณะความซน คือ พุดไม่ฟัง ชีวิตประจำที่ไม่สม่ำเสมอ คาดเดาได้ยาก พฤติกรรมของเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ของครอบครัว โดยพบว่าพ่อแม่ต้องเผชิญกับความเครียด ความวิตกกังวล และปัญหาสัมพันธภาพครอบครัว และสอดคล้องกับการศึกษา ของจินตนา วัชรสินธุ์, สุนทราวดี เขียรพิเชฐ, และวรรณิ์ เดียววิศเรศ (2554) ทำการศึกษามารดาของทารกแรกเกิดถึง 3 ปี พบว่ามารดาที่ประเมินเด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยากส่งผลให้ครอบครัวเกิดความยุ่งยาก และต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตของครอบครัวเป็นอย่างมาก

ดังนั้นการส่งเสริมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองเกิดการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก โดยครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก (Belsky, Hsieh, & Crnic, 1998; Kiff, Lengua, & Zalewski, 2011) เด็กที่เติบโตขึ้นจากสภาพแวดล้อมสงบเงียบ

ได้รับความรักเอาใจใส่ ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการสม่ำเสมอและมีอารมณ์คงเส้นคงวา ส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตเป็นคนที่มีความมั่นคงและเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ (ศิริกุล อิศรานุกรักษ์ และปราณี สุทธิสุนทร, 2550) ในทางกลับกันการที่ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการเด็กอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่สม่ำเสมอ เช่น การดุด่า ทำร้ายเด็ก พฤติกรรมของผู้ปกครองดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กในทางลบเพิ่มมากขึ้น (ทัศนีย์ ประสภิตติคุณ, พongคำ ดิลกสกุลชัย, และนฤมล วิบุโร, 2553; นันทิยา เอกอริคมกิจ, 2560; Patterson, DeGarmo, & Forgatch, 2004) จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพในการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองส่งผลต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กในที่สุด (Hanington, Ramchandani, & Stein, 2010)

2.3 รูปแบบการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

รูปแบบการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากผ่านการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองเป็นลักษณะวิธีการอบรมสั่งสอนและปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ปฏิกิริยาตอบสนองนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะการดำรงชีวิต สามารถจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางอารมณ์เด็กได้ (อารี ฉะอ้อนโฉม, นุจรี ไชยมงคล, และยุณี พงศ์จตุรวิทย์, 2558; Avant, Gazelle, & Faldowski, 2011; Saudino, 2005)

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมของผู้ปกครองยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์อย่างเหมาะสม (Belsky, Hsieh, & Crnic, 1998; Kiff, Lengua, & Zalewski, 2011) โดยนักวิจัยได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูได้ ดังนี้

จุฬาลักษณ์ สมภารวงศ์ (2552) ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง หมายถึง รูปแบบแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติของผู้ปกครองที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูแนะนำสั่งสอนและให้ความช่วยเหลือให้ความรักความคุ้มครองและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก รวมถึงเป็นแนวทางที่ผู้ปกครองใช้ในการให้รางวัลหรือลงโทษเด็ก

กล่าวโดยสรุปว่าความหมายของการอบรมเลี้ยงดูของการศึกษาคำนี้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองตอบสนองต่อเด็กทั้งทางวาจาและการกระทำ โดยการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง ตลอดจนให้การอบรมกล่อมเกลากฎระเบียบที่เหมาะสมพอดีตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก เพื่อให้เด็กได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

บัมรินด์ (Baumrind, 1975) แบ่งรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

1. แบบใช้อำนาจ (Authoritarian) หมายถึง การที่ผู้ปกครองใช้อำนาจเลี้ยงดูเด็กตามความต้องการของตน ไม่มีเหตุผล แสดงความไม่พอใจ ยอมรับเด็กน้อย และลงโทษได้รุนแรง
2. แบบเอาใจใส่ (Authoritative) หมายถึง การที่ผู้ปกครองควบคุมเด็กให้ทำตามที่ผู้ปกครองต้องการและยอมรับตัวเด็ก ให้ความรัก ความอบอุ่น และให้เหตุผล
3. แบบรักตามใจ (Permissiveness) หมายถึง การที่ผู้ปกครองยอมรับเด็กและให้ความอบอุ่นมากเกินไป และปล่อยให้เด็กเป็นไปตามที่เด็กต้องการ

เฮอร์ลอร์ค (Hurlock, 1984) แบ่งรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กยุติธรรม ผู้ปกครองมีความอดทนไม่ตามใจและเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นเด็ก ให้ความร่วมมือเด็กตามโอกาสอันควร
2. แบบเข้มงวดกวดขัน (Autocratic Rearing) หมายถึง การที่ผู้ปกครองก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมยับยั้งความก้าวร้าวทำให้เด็กรู้สึกผิด ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของผู้ปกครอง
3. แบบปล่อยปละละเลย (Laissez - faire Rearing) หมายถึง การที่ผู้ปกครองตามใจ และเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร

จุฬาลักษณ์ สมภารวงศ์ (2552) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

1. แบบเข้มงวด (Authoritarian parenting) หมายถึง การที่ผู้ปกครองชี้นำเด็กให้ทำตามตนเอง รูปแบบการเลี้ยงดูแบบนี้มีข้อจำกัดที่เข้มงวดและการควบคุมเด็กจะอนุญาตให้เด็กแสดงความคิดเห็นเพียงเล็กน้อย ผู้ปกครองมักจะลงโทษโดยการตี ตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เด็กและบังคับให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด แต่ไม่อธิบายเหตุผลให้เด็กทราบ
2. แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต (Authoritative parenting) หมายถึง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นอิสระพึ่งพาตนเองได้ แต่ยังมีขอบเขตและการควบคุมการกระทำ ผู้ปกครองให้ความอบอุ่นต่อเด็กและเลี้ยงดูอย่างรักใคร่ แสดงความยินดี และสนับสนุนพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ ให้โอกาสเปิดกว้างด้านการแสดงความคิดเห็น และการยอมรับคาดหวังให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความอิสระพึ่งพาตนเองได้ และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. แบบปล่อยปละละเลย (Neglectful parenting) หมายถึง การที่ผู้ปกครองไม่มีบทบาทกับชีวิตเด็ก โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตของตนเองมากกว่าเรื่องของเด็ก
4. แบบยอมตามเด็ก (Indulgent parenting) หมายถึง การที่ผู้ปกครองตามใจเด็กและยอมให้เด็กทำในสิ่งที่ต้องการโดยขาดการควบคุม

จะเห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาเด็กต่อพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดทำคู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดจนถึงอายุครบ 5 ปี สำหรับผู้ปกครอง วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองได้ใช้เป็นแนวทางการดูแลเด็กทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการในด้านการดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ รวมถึงการเฝ้าติดตามประเมินพัฒนาการ โดยคู่มือเล่มนี้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กผ่านวิธีการเล่น การจัดกิจกรรม การพูดคุย การจัดบทบาทสมมติให้เด็กอย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเคลื่อนไหว ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจ ภาษา ด้านการใช้ภาษา และด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม

2.3.2 การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

การที่ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการตามวัย พื้นฐานทางอารมณ์ การกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก และตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างมีเหตุผลและคงเส้นคงวา สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก สามารถช่วยเด็กให้เกิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กกับผู้ปกครองได้ ย่อมส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการของเด็กได้ดีมากขึ้น (Kim & Kochanska, 2012) จากการศึกษาแนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม (Goodness of fit) ของเชสส์และโทมัส (Chess & Thomas, 1999) และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กของแซนเดอร์และแมสซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) หากผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างเหมาะสมย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กที่ดีขึ้นตามมา

การศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา “The New York Longitudinal study” และประเทศออสเตรเลีย “The Australian temperament project (ATP)” เป็นการศึกษาพื้นฐานทางอารมณ์โดยติดตามตั้งแต่ทารกจนถึงวัยรุ่นและการศึกษารูปแบบการอบรมผู้ปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกา “Parent-Training Program” เพื่อส่งเสริมเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก โดยจัดกิจกรรมแก่ผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากซึ่งเป็นผู้ดูแลหลักสำคัญ การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

การช่วยเหลือผู้ปกครองเกี่ยวกับประสิทธิภาพการอบรมเลี้ยงดูเด็กของประเทศสหรัฐอเมริกา ระยะยาว 5 ปี เป็นโปรแกรมการศึกษาพื้นฐานทางอารมณ์ของผู้ปกครองระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมประกอบด้วย สิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจ ความรุนแรงในเด็ก ความอดทนในการดูแล ความไวต่อความรู้สึก ปฏิบัติอย่างเข้าใจ การปรับตัว และการอบรมเลี้ยงดู ปฏิกริยาและอารมณ์การแสดงออกของเด็ก เพื่อลดความขัดแย้งและป้องกันปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว หลังได้รับโปรแกรมพบว่าผู้ปกครองเกิดความเข้าใจผลกระทบของอารมณ์ของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมเพิ่มขึ้น เข้าใจผลกระทบของอารมณ์ของตัวเองใน

ปฏิกิริยาของผู้ปกครองไปสู่พฤติกรรมของเด็กเพิ่มขึ้น เข้าใจสาเหตุที่นำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กเพิ่มขึ้น เข้าใจกลยุทธ์ที่สามารถใช้สำหรับการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กเพิ่มขึ้น และเข้าใจกลยุทธ์ที่สามารถใช้เมื่อต้องรับมือกับอารมณ์เกรี้ยวกราดที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Zierl, 2006)

โปรแกรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กเชิงบวกของแซนเดอร์และแมซซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) เป็นโปรแกรมการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็ก รูปแบบการปรับพฤติกรรมของครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมและพัฒนาการอารมณ์ดีขึ้น ด้วยการปรับสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้เด็กสามารถค้นพบศักยภาพของตนเองตามพื้นฐานอารมณ์ นำไปสู่การเพิ่มโอกาสในชีวิตของเด็กและลดความเสี่ยงที่ทำให้สุขภาพจิตไม่ดี ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง การตรวจสอบตนเอง การดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการเสริมแรงตนเอง ภายหลังการศึกษาพบว่าผลของการกำกับพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองส่งผลต่อการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างเหมาะสมมากขึ้น เด็กเกิดความร่วมมือในการไปโรงเรียนได้ดีขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียน มีความสำเร็จทางเศรษฐกิจ และมีสุขภาพจิตสุขภาพกายดี (Bodenmann, Ledermann, & Sanders, 2008; Leung, Sanders, Leung, Mak, & Lau, 2003; Matsumoto, Sofronoff, & Sanders, 2007)

การศึกษาของประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยใช้โปรแกรมวิดีโอส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเด็กเชิงบวกที่บ้าน (Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting and Sensitive Discipline) (VIPP-SD) คัดเลือกครอบครัวชาวดัตช์ที่มีเด็กอายุ 1-3 ปี เพื่อสะท้อนและพูดคุยกลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพและการแสดงความคิดเห็นวิดีโอเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็ก การปรับพฤติกรรมและกลยุทธ์การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประชุมเพื่อทบทวนข้อเสนอแนะและข้อมูลจากการทดลองก่อนหน้า โปรแกรมดังกล่าวช่วยเสริมสร้างทัศนคติของผู้ปกครองและระเบียบวินัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยาก และลดปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและยุ่งยากชีวิตประจำวันลดลง (Van Zeijl, Mesman, Van IJzendoorn, Bakermans-Kranenburg, Juffer, Stolk, & Alink, 2006) สอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการป้องกันภาวะวิตกกังวลและปัญหาพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการตอบสนองความเครียด การให้กำลังใจ การจัดการพฤติกรรม และการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการประชุมผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก รูปแบบการแก้ไขปัญหา และติดตามประเมินผล พบว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมปัญหาพฤติกรรมเด็กลดลง (Dadds & Roth, 2008)

การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางแก้ไขเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยาก และพัฒนาการตามวัยของเด็กโดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยใจ เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ตอบสนองอย่างไรที่พอเหมาะพอดี การสร้างพฤติกรรมดี ลูกผิดปกติหรือเปล่า และ ภารกิจกับการทำงานเป็นทีม แนวทางดังกล่าวสามารถนำมาใช้วางแผนการดูแลเด็กและครอบครัวเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากอย่างเหมาะสม (พนิดา ศิริอำพันธุ์กุล และคณะ, 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง ยังไม่พบการเก็บข้อมูลความแตกต่างของเด็กจากการแบ่งลักษณะพื้นฐานอารมณ์ในประเทศไทยอย่างชัดเจน แต่ผลกระทบจากเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากยังปรากฏเป็นปัญหาสำคัญทั้งต่อตัวเด็กและครอบครัว จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ครอบครัวส่วนใหญ่ผู้ปกครองต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวเพิ่มมากขึ้นจึงขาดเวลาอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเด็กโดยรวม โดยสาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหาพฤติกรรมในเด็กมาจากการที่ผู้ปกครองตอบสนองความต้องการเด็กอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่สม่ำเสมอ (Mrug & Windle, 2009; Patterson, DeGarmo, & Forgatch, 2004) อันนำมาสู่ปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมตามมา จึงถือว่าปัญหาการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์อย่างไม่เหมาะสมของผู้ปกครองควหาแนวทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2.3.3 โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมแนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม (Goodness of fit) ของเซสส์และโทมัส (Chess & Thomas, 1999) และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กของแซนเดอร์และแมสซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กในบริบทครอบครัว ซึ่งผู้ปกครองถือเป็นบุคคลสำคัญเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กที่ส่งผลต่อการปรับตัวให้เข้ากันได้ของพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม นอกจากปัจจัยพื้นฐานทางอารมณ์เด็กที่มีผลต่อรูปแบบการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์แล้ว ยังพบว่าปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครองยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์อย่างเหมาะสม (Belsky, Hsieh, & Crnic, 1998; Kiff, Lengua, & Zalewski, 2011)

ดังนั้นการที่ผู้ปกครองเข้าใจลักษณะพัฒนาการตามวัย และลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก โดยการกำกับตนเองของผู้ปกครองในขณะอบรมเลี้ยงดูเด็ก ย่อมส่งผลต่อการตอบสนองเด็กอย่างคงเส้นคงวา สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก และช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีมากขึ้น

การกำกับตนเองเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองสู่พฤติกรรมเป้าหมาย (Sanders & Mazzucchelli, 2013) ตามกระบวนการดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง (Self-determination) เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2) การตรวจสอบตนเอง (Self-monitoring) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับพฤติกรรมเป้าหมาย

3) การดำเนินการและการปรับเปลี่ยน (Implementing and adapting) เพื่อการประเมินพฤติกรรมนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

4) การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Self-evaluation against specific objectives) การประเมินพฤติกรรมตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 5) การเสริมแรงตนเอง (Self-reinforcing) สนับสนุนให้แสดงพฤติกรรมต่อตนเองทางบวก จากการให้รางวัลตนเองร่วมกับการได้รับคำชมเชย

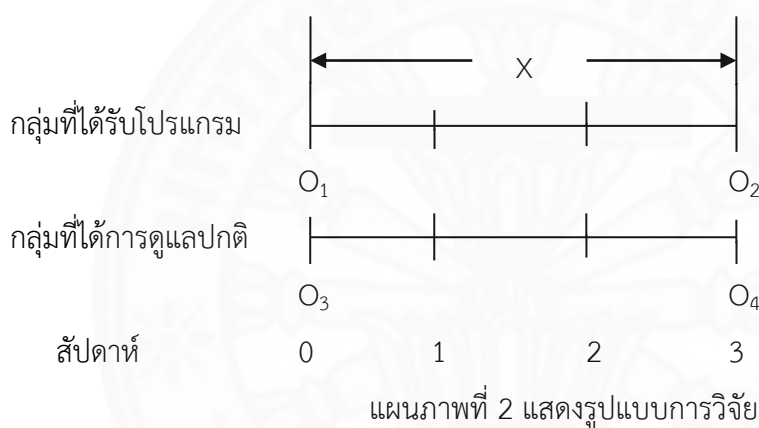
โดยเริ่มจากการรับรู้ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน การแลกเปลี่ยนและเล่าปรากฏการณ์ การร่วมหาอุปสรรคการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ การปรับเปลี่ยนมุมมองการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ และการนำข้อมูลมาเป็นข้อมูลตั้งเป้าหมายพฤติกรรม การร่วมกำหนดแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากด้วยตนเอง เมื่อผู้ปกครองกระทำสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้จะได้รับการสนับสนุนให้แสดงพฤติกรรมต่อตนเองทางบวก จากการให้รางวัลตนเองร่วมกับการได้รับคำชมเชย เพื่อให้เกิดการอบรมเลี้ยงดูที่ตอบสนองอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ โปรแกรมดังกล่าวเป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (Two-group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

O₁ หมายถึง การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

O₂ หมายถึง การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนในสัปดาห์ที่ 3 ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

O₃ หมายถึง การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

O₄ หมายถึง การประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนในสัปดาห์ที่ 3 ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

X หมายถึง โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี ที่เข้ารับบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 49 แห่ง

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี ที่เข้ารับบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

3.2.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.2.3.1 การเลือกพื้นที่ดำเนินการศึกษา พิจารณาสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันได้แก่ สถานที่ตั้ง ขนาด จำนวนนักเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคม และการจัดกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 6 แห่ง โดยสุ่มกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองชัยภูมิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนางเม้ง และโรงเรียนเทศบาล 4 (อมรสะเพียรชัยอุทิศ) และการสุ่มกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหญ้าร้างกา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง และโรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี)

3.2.3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเลือกกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรม คือ ผู้ปกครองของเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยาก อายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองชัยภูมิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนางเม้ง และโรงเรียนเทศบาล 4 (อมรสะเพียรชัยอุทิศ) จำนวน 40 คน และกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ คือ ผู้ปกครองที่ประเมินเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหญ้าร้างกา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง และโรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี) จำนวน 40 คน

คุณสมบัติในการคัดผู้ปกครองเข้าการศึกษา (Inclusion criteria) ดังนี้

(1) ประเมินเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี จากการตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561) ค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 1.798 และเด็กไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรง

(2) อาศัยอยู่ร่วมกันกับเด็ก อย่างน้อย 6 เดือน และทำหน้าที่เลี้ยงดูหลักตลอดระยะเวลาที่เข้าโครงการวิจัย

(3) สามารถอ่านออกเขียนได้ สื่อสารภาษาไทยได้ดี

(4) ไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรง และไม่มีภาพการที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

คุณสมบัติในการคัดผู้ปกครองออกจากการศึกษา (Exclusion criteria) ดังนี้

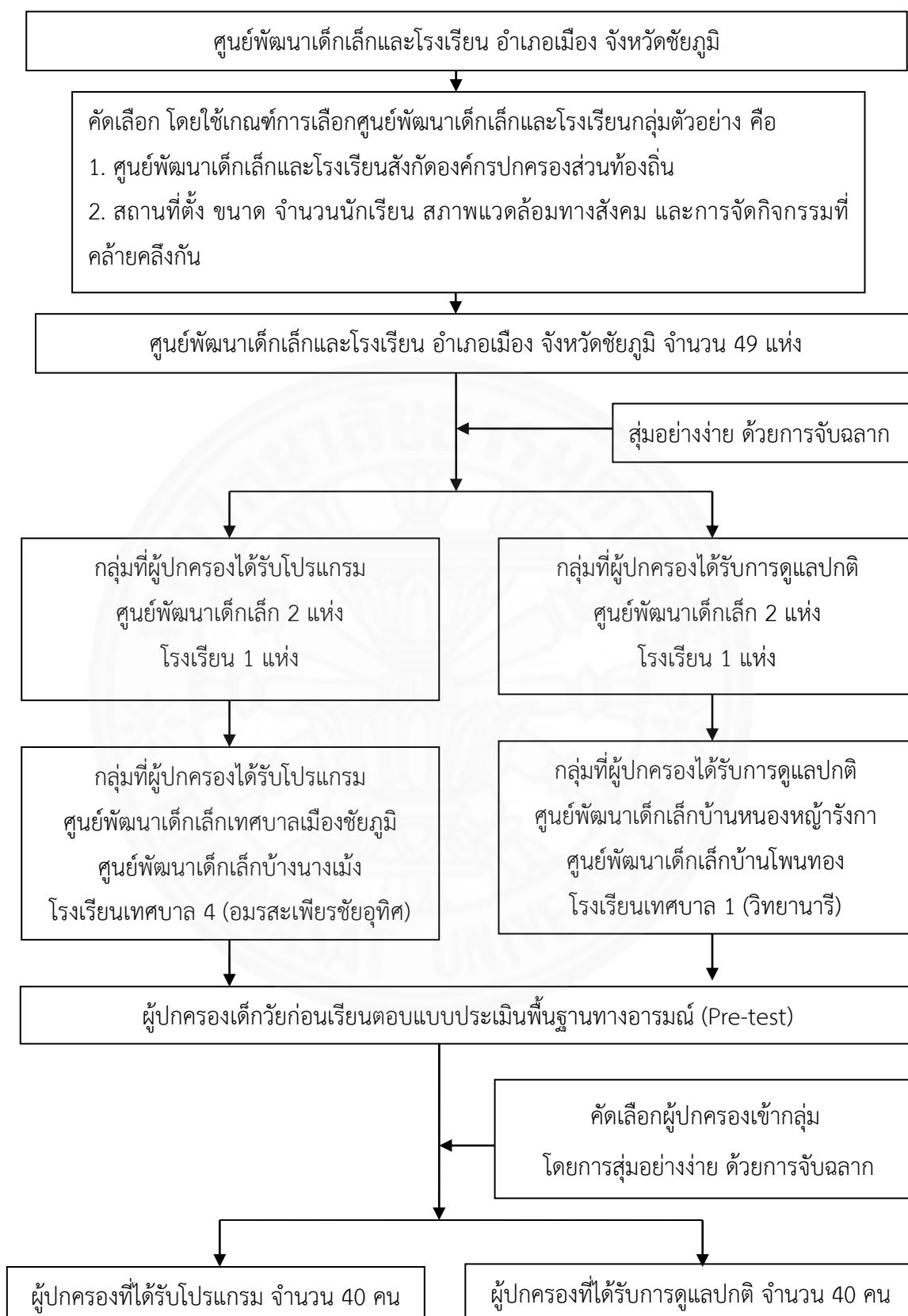
(1) ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกครั้ง

คุณสมบัติในการยุติเข้ารับการการศึกษา (Discontinuation criteria) ดังนี้

(1) ขอยกเลิกหรือออกจากการศึกษาก่อนสิ้นสุดโครงการวิจัย

3.2.4 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size estimate) จากการทบทวนวรรณกรรมไม่พบงานวิจัยที่คล้ายคลึงกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดอิทธิพล (Sample size) ด้วยการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power analysis) ของโคเฮน (Cohen, 1998 อ้างใน บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555) กำหนดขนาดอิทธิพล (effect size) เท่ากับ 0.6 จากนั้นนำไปคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G * Power Version 3.1.9.2 (Faul, Erdfelder, Buchner, & Lang, 2009) ทดสอบด้วยสถิติที แบบ 2 กลุ่ม (t-test: two groups) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ .05 กำหนดค่าอำนาจการทดสอบ (Power of test) เท่ากับ 0.80 และขนาดกลุ่มตัวอย่าง 36 คน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม เพื่อป้องกันการสูญหายระหว่างการการศึกษา (Drop out) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555) จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา รวมทั้งสิ้น 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม 40 คน และกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ 40 คน

แผนภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองผู้ปกครองเพื่อเข้าศึกษา

3.3.1.1 แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ได้นำแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ ของพนิดา ศิริอำพันกุล และคณะ (2561) มาใช้ในการประเมินความเลี้ยงยากของเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี ในการศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาข้อคำถามรายข้อ โดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากช่วงปฐมวัยสำหรับพ่อแม่เฉพาะด้านตัวเด็ก ประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ ได้แก่ พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (ข้อ 1-5) ลักษณะการเคลื่อนไหว (ข้อ 6-10) ความสามารถในการปรับตัว (ข้อ 11-15) ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า (ข้อ 16-20) ลักษณะอารมณ์ (ข้อ 21-25) และความสนใจ (ข้อ 26-30) โดยปรับแก้ไขข้อคำถามตามความเหมาะสมของผู้ปกครอง ข้อ 14 คำถามเดิม คือ ใช้เวลานานกว่าจะยอมรับพี่เลี้ยงคนใหม่ หรือคนที่ไม่คุ้นเคย ปรับเป็น ใช้เวลานานกว่าจะยอมรับคนดูแลคนใหม่ หรือคนที่ไม่คุ้นเคย และข้อ 27 คำถามเดิม คือ ได้ยินเสียงแปลก หรือเสียงอื่นจะหยุดกิจกรรมที่ทำอยู่ทันทีและหันไปสนใจในสิ่งอื่น ปรับเป็น วอกแวกง่าย เมื่อได้ยินเสียงแปลก หรือเสียงอื่นจะหยุดกิจกรรมที่ทำอยู่ทันทีและหันไปสนใจในสิ่งอื่น

เกณฑ์การให้คะแนนระดับพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยาก คะแนน 5 ระดับ ดังนี้ (ยกเว้น ข้อ 28)

เป็นประจำ	5	คะแนน
ส่วนมาก	4	คะแนน
บางครั้ง	3	คะแนน
นานครั้ง	2	คะแนน
แทบไม่เลย	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนระดับพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ข้อ 28 คะแนน 5 ระดับ

เป็นประจำ	1	คะแนน
ส่วนมาก	2	คะแนน
บางครั้ง	3	คะแนน
นานครั้ง	4	คะแนน
แทบไม่เลย	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก ดังนี้

ระดับมาก	ค่าเฉลี่ยมากกว่า 2.819	หมายถึง ลูกเลี้ยงยากมาก
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 1.798-2.818	หมายถึง ลูกเลี้ยงค่อนข้างยากในบางเรื่อง
ระดับต่ำ	ค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 1.797	หมายถึง ลูกไม่เลี้ยงยาก

แบบประเมินนี้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยประเมินการรับรู้พื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับเนื้อหาและข้อความให้ตรงตามเนื้อหาร้อยละ 80 และการหาความเชื่อมั่นโดยนำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้กับพ่อแม่ที่มีลูกปฐมวัย จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเดียวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และนำแบบประเมินไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach' alpha coefficient method)

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.3.2.1 แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ ของพนิดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561) โดยการแปลผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พิจารณาจากคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ คะแนนสูงเด็กจะเลี้ยงยากมากกว่าคะแนนต่ำ

3.3.2.2 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กเกี่ยวกับเพศ อายุ ลำดับการเกิด ภาวะสุขภาพเด็ก และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

3.3.3.1 โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมผู้ปกครองเกิดการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม (Goodness of fit) ของเชสส์และโทมัส (Chess & Thomas, 1999) และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กของแซนเดอร์และแมสซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) มาสร้างโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ เพื่อให้ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ผ่านกิจกรรมเข้าใจความแตกต่างด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง การรับรู้และเข้าใจความแตกต่างเด็กวัยก่อนเรียนและลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน การตรวจสอบตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรับเปลี่ยนมุมมอง และสะท้อนคิดพัฒนาการควบคุมการรู้คิดของ

ตนเอง กิจกรรมเป้าหมายแนวทางการตอบสนอง ด้วยการดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การตั้งเป้าหมายและแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรับเปลี่ยนมุมมอง การตอบสนอง และสะท้อนคิดพัฒนาการควบคุมการรู้คิดของตนเอง และกิจกรรมประเมินการตอบสนองอย่างเข้าใจ ด้วยการประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ การวิเคราะห์ตนเอง และการเสริมแรงตนเองทางบวก โปรแกรมดังกล่าวเป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป ประกอบด้วย

(1) คู่มือสำหรับนักวิจัย เรื่อง “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” เพื่อใช้เป็นแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ประกอบด้วยรายละเอียดกิจกรรมแต่ละครั้ง ระยะเวลา 3 สัปดาห์

(2) ใบความรู้สำหรับผู้ปกครอง ได้แก่ ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เข้าใจความแตกต่าง และใบความรู้ที่ 2 เรื่อง เป้าหมายแนวทาง การตอบสนอง

(3) ใบงานสำหรับผู้ปกครอง ได้แก่ ใบงานกิจกรรมสถานการณ์จำลอง การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง คู่มือนักวิจัย “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” ใบความรู้และใบงานสำหรับผู้ปกครองทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องวัตถุประสงค์ของการศึกษา เมื่อได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยนำโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 5 คน

3.5 การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ ขอพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ เพื่ออนุมัติก่อนดำเนินการวิจัย ภายหลังจากได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.5.1.1 การเตรียมผู้ทำการวิจัย

ผู้วิจัยเป็นพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้เตรียมความรู้การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์และฝึกฝนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยฝึกฝนกับอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนลงมือปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก จากเอกสารวิชาการ งานวิจัยของต่างประเทศและในประเทศ
- 2) ผู้วิจัยทำการฝึกฝนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเลี้ยงยาก โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่นเชี่ยวชาญด้านพัฒนาการ เป็นผู้สังเกตการณ์และให้ข้อมูลย้อนกลับ
- 3) ผู้วิจัยศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3.5.1.2 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวนักศึกษาจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงร่างวิจัยฉบับย่อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และแบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ เสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1.3 การเตรียมผู้ช่วยวิจัย ผู้วิจัยจัดประชุมพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 3 ท่าน เพื่อชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ระยะเวลาการดำเนินการ และบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยวิจัย ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการดำเนินการวิจัย และช่วยเหลือเฝ้าระวังความสะอาดการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

3.5.1.4 การเตรียมสถานที่ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ห้องรับรองศูนย์พัฒนาเด็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานที่จัดกิจกรรมที่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีเสียง

รบกวน และเตรียมผู้ดูแลช่วยเหลือเด็กกรณีผู้ปกครองพาเด็กมาด้วย เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้โดยไม่ต้องกังวล

3.5.1.5 การเตรียมเอกสารที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

3.5.1.6 ผู้ช่วยวิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างช่วงเวลามารับเด็กหลังเลิกเรียนหรือตามเวลาที่สะดวกให้เข้าพบ เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยผู้ช่วยวิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม ความหมายของตัวเลือก พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้ผู้ปกครองเข้าใจและให้โอกาสซักถาม แล้วให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ในวันเดียว ผู้ช่วยวิจัยอนุญาตให้ผู้ปกครองนำแบบสอบถามกลับไปทำที่บ้านและนำส่งคืนในวันรุ่งขึ้น หลังจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมผู้ปกครองตามคุณสมบัติการคัดเข้าการศึกษา

3.5.1.7 เมื่อผู้ปกครองคุณสมบัติครบถ้วน ผู้วิจัยให้ข้อมูลชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

3.5.1.8 เมื่อผู้ปกครองยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงให้ลงนามหนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมวิจัยสำหรับผู้ปกครอง และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2.1 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง โดยเข้าพบผู้ปกครองกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม จำนวน 40 คน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 10-15 คน เวลา 9.00-11.00 น., 13.00-15.00 น. และเวลา 16.00-18.00 น. โดยมีผู้ช่วยวิจัยช่วยอำนวยความสะดวกกระบวนการกลุ่มและดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามก่อนและหลังการดำเนินการวิจัย

3.5.2.2 กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยเข้าพบผู้ปกครองกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ จำนวน 40 คน ในสัปดาห์ที่ 1 และ 3 ของการดำเนินโครงการวิจัย ระยะเวลา 3 สัปดาห์ เวลา 15.00-17.00 น. โดยมีผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามก่อนและหลังการดำเนินการวิจัย

โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี จำนวน 40 คน

รูปแบบกิจกรรม

โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง
จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ระยะเวลา 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1) กิจกรรม “เข้าใจความแตกต่าง”

กิจกรรมที่ 2 ครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 2) กิจกรรม “เป้าหมายแนวทาง การตอบสนอง”

กิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 3 (สัปดาห์ที่ 3) กิจกรรม “ประเมิน การตอบสนองอย่างเข้าใจ”

กิจกรรมที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1)

“เข้าใจความแตกต่าง”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกลุ่มผู้ปกครอง
2. เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจเป้าหมาย ขั้นตอน ระยะเวลา และประโยชน์ที่จะได้รับ
3. เพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้และเข้าใจความแตกต่างของพื้นฐานทางอารมณ์

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการกิจกรรม

องค์ประกอบ /เวลา	การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
เปิดกลุ่มสร้าง สัมพันธภาพ (30 นาที)	1. ผู้วิจัยเข้าพบผู้ปกครองที่ห้องรับรองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดเก้าอี้นั่งล้อมวงกลม 2. ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้ปกครองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ กฎกติกา ระยะเวลา ประโยชน์ที่ผู้ปกครองจะได้รับ และขออนุญาตจดบันทึกขณะทำกิจกรรม 3. ผู้วิจัยและผู้ปกครองร่วมกันสร้างข้อตกลงการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น การเป็นผู้รับฟังที่ดี การรักษาความลับของสมาชิกกลุ่ม โดยผู้วิจัยแจ้งผู้ปกครองว่าข้อมูลทุกอย่างจะเก็บเป็นความลับ 4. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองได้แนะนำตัวเอง โดยให้กระดาษเขียนชื่อเพื่อนที่อยู่ซ้ายมือแล้วส่งชื่อให้เพื่อน หลังจากนั้นให้ถามชื่อเพื่อนที่อยู่ขวามือ และแนะนำชื่อเพื่อนกับสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง 5. ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ ช่วยอำนวยความสะดวกกระบวนการกลุ่ม	- กระดาษคัลลิ่งเชือก สำหรับเขียนชื่อ - ปากกาเมจิก

องค์ประกอบ /เวลา	การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
ดำเนินกลุ่ม (30 นาที)	1. ผู้วิจัยตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับความแตกต่างของพื้นฐานทางอารมณ์ 2. ผู้วิจัยกระตุ้นถามผู้ปกครองและให้ผู้ปกครองช่วยเขียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ลงบนกระดาน ใช้เวลาประมาณ 10 นาที แนวคำถาม ได้แก่ “ลักษณะเด่นของเด็กของท่าน ที่ท่านสังเกตได้” “พฤติกรรมหรือลักษณะของเด็กที่แตกต่างจากเด็กคนอื่น ๆ คืออะไร” “ลักษณะพฤติกรรมที่ทำให้ท่านยุ่งยาก/ลักษณะเลี้ยงยากของเด็กของท่านคือพฤติกรรมใด” 3. ผู้วิจัยมอบกระดานสีและกระดาษขาวให้ผู้ปกครองติดคำตอบบนกระดานโปสเตอร์แข็งที่ประกอบด้วยภาพเด็กชายและเด็กหญิงบริเวณผนังหน้าชั้นเรียน 4. ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้อีกกลุ่ม 5. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองร่วมกับการแลกเปลี่ยนการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กของผู้ปกครองแนวคำถาม ได้แก่ “จากประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กที่ยุ่งยาก ท่านรู้สึกหรือคิดเห็นอย่างไร” “ความรู้สึกเหล่านี้มีผลอย่างไรต่อท่าน” “ท่านผู้ปกครองมีวิธีการจัดการกับพฤติกรรม/ปัญหาที่พบอย่างไรบ้าง” 6. ผู้วิจัยรับฟังอย่างตั้งใจและสรุปประเด็นสำคัญที่กระดานโปสเตอร์แข็ง แสดงให้ทุกคนเห็นร่วมกัน 7. ผู้วิจัยสะท้อนคิดผู้ปกครอง แนวคำถาม ได้แก่ “ท่านใดต้องการแบ่งปันประสบการณ์เพิ่มเติมอีก” “ประสบการณ์การดูแลเด็กที่พวกท่านเจอเหมือนกันคืออะไร”	- กระดานสี 3 แผ่น/คน - ปากกาลูกกลิ้ง - กระดาษขาว - กระดานโปสเตอร์แข็ง ที่ประกอบด้วยภาพเด็กชายและเด็กหญิง

องค์ประกอบ /เวลา	การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
	8. ผู้วิจัยยืนยันข้อมูลที่ได้กับสมาชิกท่านอื่น ๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ผู้ปกครองพัก 10 นาที แล้ว กลับมาเริ่มกิจกรรมต่อไป	
พัก 10 นาที		
ดำเนินกลุ่ม (ต่อ) (30 นาที)	9. ผู้ช่วยวิจัยมอบใบความรู้ที่ 1 แก่ผู้ปกครอง 10. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญ โดยการยกตัวอย่าง จากประสบการณ์ของผู้ปกครอง เพื่อเชื่อมโยง ความรู้ตามคู่มือผู้วิจัย 11. ผู้วิจัยสรุปความเข้าใจพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก วัยก่อนเรียนของผู้ปกครอง พร้อมทั้งให้กำลังใจ	- ใบความรู้ที่ 1 “เข้าใจความแตกต่าง” - คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การ ตอบสนองพื้นฐานทาง อารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” - ปากกาลูกกลิ้ง
สรุปกลุ่ม (20 นาที)	1. ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่เรียนรู้ครั้งนี้ และสะท้อนคิดโดย การกระตุ้นถามผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้ ทบทวนสิ่งที่ได้รับ แนวคำถาม ได้แก่ “ถ้าย้อนกลับไปแล้วเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก ท่านจะอย่างไร มีแผนการรับมืออย่างไร” 2. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองยกตัวอย่างกรณี 2-3 ข้อ 3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญและนัดครั้งต่อไป	- ใบความรู้ที่ 1 “เข้าใจความแตกต่าง” - คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การ ตอบสนองพื้นฐานทาง อารมณ์เด็กเลี้ยงยาก”

การประเมินผล

1. ผู้ปกครองสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ผู้ปกครองเข้าใจเป้าหมาย ขั้นตอน ระยะเวลา และประโยชน์ที่จะได้รับ
3. ผู้ปกครองอธิบายถึงพัฒนาการและพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนได้

กิจกรรมที่ 2 (สัปดาห์ที่ 2)

“เป้าหมายแนวทาง การตอบสนอง”

โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ครั้งที่ 2
ห่างจากกิจกรรมครั้งที่ 1 ระยะเวลา 1 สัปดาห์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก
2. เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กด้วยตนเอง

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการกิจกรรม

องค์ประกอบ /เวลา	การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
เปิดกลุ่ม (30 นาที)	1. ผู้วิจัยเข้าพบผู้ปกครองที่ห้องรับรองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดเก้าอี้นั่งล้อมวงกลม 2. ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้ปกครอง และทบทวนความรู้กิจกรรมครั้งที่ 1 แนวคำถาม ได้แก่ “กิจกรรมกลุ่มครั้งที่ผ่านมา ท่านรู้สึกเป็นอย่างไร” “หลังกิจกรรมครั้งที่แล้ว ขอให้ท่านเล่าสิ่งที่ท่านนำปฏิบัติต่อเด็กของท่าน” 3. ผู้วิจัยให้คำชมเชยผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์อย่างเหมาะสม 4. ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ด้วยตนเอง 5. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นจากนั้นนำเข้าสู่งิจกรรม 6. ผู้ช่วยวิจัยมอบใบงานที่ 2 แก่ผู้ปกครอง	- ใบงานที่ 2 กิจกรรม สถานการณ์จำลอง การ ตอบสนองพื้นฐานทาง อารมณ์ - ปากกาลูกกลิ้ง

องค์ประกอบ /เวลา	การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
ดำเนินกลุ่ม (30 นาที)	1. ผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมสถานการณ์จำลอง การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ 2. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองร่วมกันวางแผนกลวิธีการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ตามสถานการณ์จำลอง พร้อมทั้งแสดงบทบาทสมมติตัวละครในบทบาทผู้ปกครองในอุดมคติและผู้ปกครองไม่พึงประสงค์ โดยผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรม 3. ผู้วิจัยสรุปกลวิธีการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ของผู้ปกครอง โดยนำข้อมูลจากสถานการณ์บทบาทสมมติของกลุ่ม เขียนในกระดาษโปสเตอร์ แสดงให้ทุกคนเห็นร่วมกัน 4. ผู้วิจัยซักถามผู้ปกครองเพิ่มเติมว่าต้องการจัดการหรือกำกับตนเองอย่างไร เพื่อเปลี่ยนจากผู้ปกครองไม่พึงประสงค์เป็นผู้ปกครองในอุดมคติ 5. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองร่วมกันตั้งเป้าหมายแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เพื่อให้เกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในการปฏิบัติจริง หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ผู้ปกครองพัก 10 นาที แล้วกลับมาเริ่มกิจกรรมต่อไป	- ใบงานที่ 2 กิจกรรมสถานการณ์จำลอง การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ - คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” - ปากกาลูกกลิ้ง - โปสเตอร์แข็งสีขาวที่มีตารางแบ่งซ้ายขวาโดยช่องซ้ายระบุข้อความ ผู้ปกครองไม่พึงประสงค์ และช่องขวาระบุข้อความผู้ปกครองในอุดมคติ
พัก 10 นาที		
ดำเนินกลุ่ม (ต่อ) (30 นาที)	6. ผู้ช่วยวิจัยมอบใบความรู้ที่ 2 แก่ผู้ปกครอง 7. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญ โดยการยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของผู้ปกครอง เพื่อเชื่อมโยงความรู้ตามคู่มือผู้วิจัย 8. ผู้วิจัยสรุปการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนของผู้ปกครอง พร้อมทั้งให้กำลังใจ	- คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” - ใบความรู้ที่ 2 - “เป้าหมายแนวทาง การตอบสนอง” - ปากกาลูกกลิ้ง

องค์ประกอบ /เวลา	การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
สรุปกลุ่ม (20 นาที)	1. ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่เรียนรู้ครั้งนี้ และสะท้อนคิดโดย การกระตุ้นถามผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้ ทบทวนสิ่งที่ได้รับ แนวคำถาม ได้แก่ “ถ้าย้อนกลับไปแล้วเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก ท่านจะอย่างไร มีแผนการรับมืออย่างไร” 2. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองยกตัวอย่างกลวิธี 2-3 ข้อ 3. ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญและนัดครั้งต่อไป	- คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การ ตอบสนองพื้นฐานทาง อารมณ์เด็กเลี้ยงยาก”

การประเมินผล

1. ผู้ปกครองสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก
3. ผู้ปกครองเลือกกลวิธีการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

กิจกรรมที่ 3 (สัปดาห์ที่ 3)

“ประเมิน การตอบสนองอย่างเข้าใจ”

โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง ครั้งที่ 3
ห่างจากกิจกรรมครั้งที่ 2 ระยะเวลา 1 สัปดาห์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กเลี้ยงยากอย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

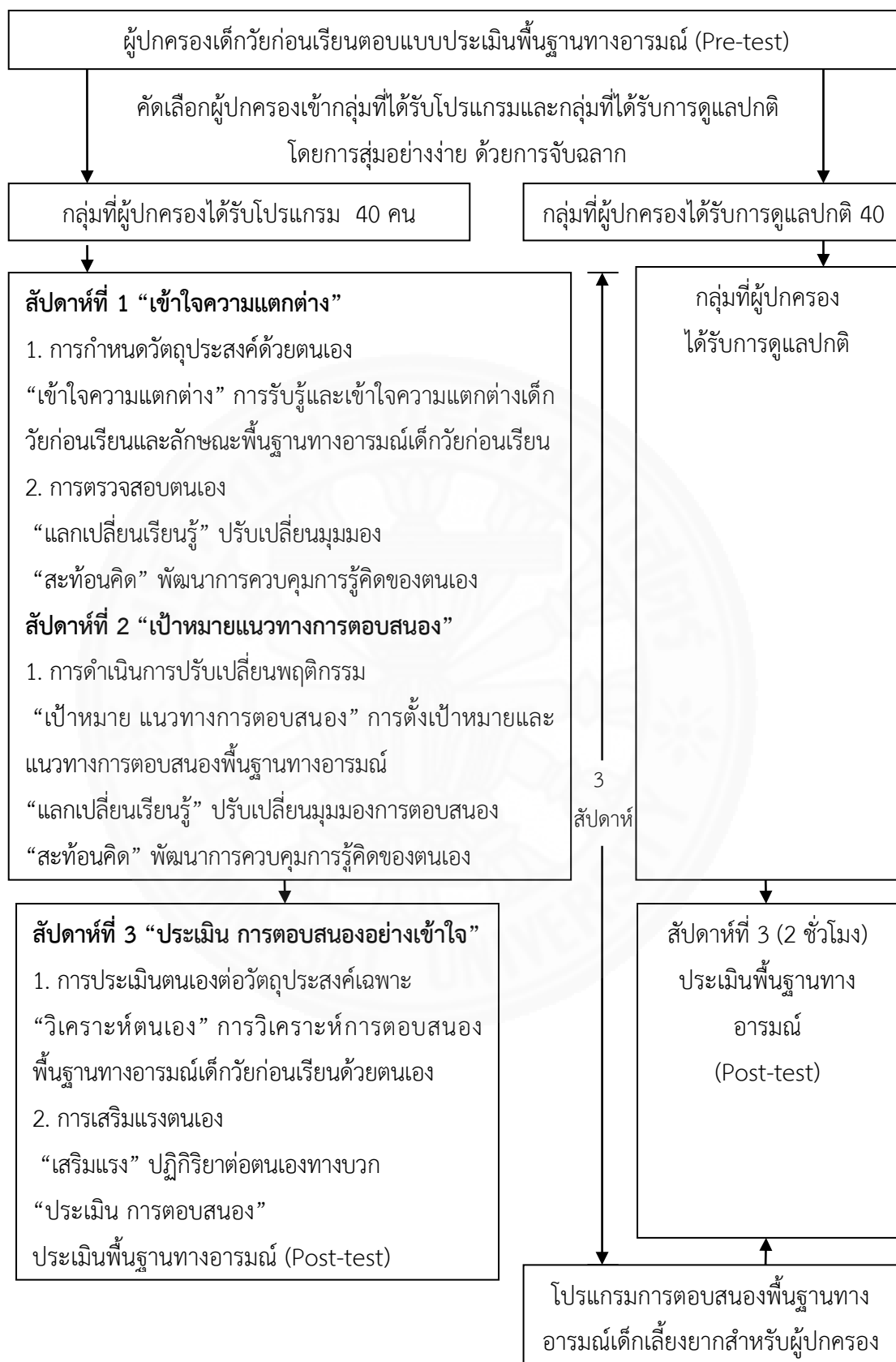
วิธีดำเนินกิจกรรม

องค์ประกอบ /เวลา	กิจกรรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
เปิดกลุ่ม (30 นาที)	1. ผู้วิจัยเข้าพบผู้ปกครองที่ห้องรับรองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดเก้าอี้นั่งล้อมวงกลม 2. ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้ปกครอง และทบทวนความรู้กิจกรรมครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แนวคำถามได้แก่ “กิจกรรมกลุ่มครั้งที่ผ่านมา ท่านรู้สึกเป็นอย่างไร” “หลังกิจกรรมครั้งที่แล้ว ขอให้ท่านเล่าสิ่งที่ท่านนำปฏิบัติต่อเด็กของท่าน” 3. ผู้วิจัยให้คำชมเชยผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์อย่างเหมาะสม 4. ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน 5. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นจากนั้นนำเข้าสู่วิจัยกิจกรรม	- คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” - ปากกาลูกกลิ้ง

องค์ประกอบ /เวลา	กิจกรรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง	สื่อ อุปกรณ์
ดำเนินกลุ่ม (60 นาที)	1. ผู้วิจัยสรุปโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง แนวคิดหลักการ และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตามกิจกรรมที่ผ่านมา 2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองซักถามสิ่งที่ยังไม่มั่นใจในการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองต่อการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก 3. ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองบอกประโยชน์จากการได้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกัน 4. ผู้วิจัยให้คำชมเชยสำหรับผู้ปกครองที่ตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากอย่างเหมาะสม 5. ผู้วิจัยขอบคุณผู้ปกครองและยุติโครงการวิจัย	- คู่มือผู้วิจัย เรื่อง “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก” - ปากกาลูกกลิ้ง
ปิดกลุ่ม (30 นาที)	1. ผู้ช่วยวิจัยให้ผู้ปกครองตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน (Post-test)	- แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน - ปากกาลูกกลิ้ง

การประเมินผล

1. ผู้ปกครองสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ผู้ปกครองการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับตนเองได้

แผนภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.6 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์พร้อมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เข้ารับการพิจารณาจากอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขา วิทยาศาสตร์และได้รับอนุมัติเมื่อ 26 มิถุนายน 2562 CoA No.091/2562 โครงการวิจัยที่ 073/2562 โดยให้การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างตลอดกระบวนการวิจัย ดังนี้

3.6.1 ก่อนดำเนินการวิจัยต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ให้เข้าใจกระบวนการทดลองในทุกขั้นตอนและขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของการ คัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยต้องมีการยินยอมและสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัย

3.6.2 ข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยจะเก็บเป็นความลับมีรายละเอียดดังนี้

3.6.2.1 เอกสารและแบบสอบถามทุกฉบับ ผู้วิจัยจะทำการเก็บรักษาในตู้เก็บ เอกสารเป็นอย่างดีและไม่ให้มีการรั่วไหลของข้อมูล ซึ่งผู้ที่สามารถเข้าถึงได้มีเพียงผู้วิจัยและอาจารย์ที่ ปรีกษาวิทยานิพนธ์เท่านั้น

3.6.2.2 การเผยแพร่ข้อมูลการตีพิมพ์ในหนังสือหรือวารสารทางการแพทย์และ การพยาบาล และการนำเสนอข้อมูลตลอดจนผลการศึกษิต่าง ๆ ผู้วิจัยจะทำการเผยแพร่เพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการและเป็นข้อมูลที่ไม่มีการระบุชื่อและแหล่งที่มาของข้อมูล ผู้ที่ได้รับทราบข้อมูล ไม่สามารถเชื่อมโยงผู้ให้ข้อมูลได้

3.6.2.3 เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะทำลายเอกสารทั้งหมดภายหลังตีพิมพ์ ผลการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 6 เดือน

3.6.3 ระหว่างการดำเนินการวิจัยหากผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมวิจัยได้ต่อหรือมีเหตุ ให้ต้องออกจากกรเข้าร่วมวิจัย ผู้ปกครองสามารถยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้ โดยการยกเลิกการเข้า ร่วมวิจัยนั้นจะไม่มีผลกระทบใด ๆ

3.6.4 หากผู้ปกครองเกิดข้อสงสัยตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย ผู้ปกครองสามารถ สอบถามผู้วิจัยได้โดยตรง

3.6.5 ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์ (Post-test) ในสัปดาห์ที่ 3 เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัยผู้ปกครองกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติจะได้รับ โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองเช่นเดียวกับผู้ปกครองกลุ่ม ที่ได้รับโปรแกรม

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ สร้างคู่มือลงรหัสและลงรหัสข้อมูล จากนั้นนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.7.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic)

3.7.2 ทดสอบความเท่าเทียมของข้อมูลส่วนบุคคล ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) สำหรับข้อมูลที่มีระดับการวัดแบบมาตราวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale) และใช้สถิติ (t-test) สำหรับข้อมูลที่เป็นระดับการวัดแบบมาตราวัดแบบช่วง (Interval Scale)

3.7.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ด้วยสถิติทดสอบทีชนิดที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent t-test)

3.7.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ด้วยสถิติทดสอบทีชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (Independent t-test)

โดยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ t-test ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555)

1. การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ
2. ตัวแปรต้องเป็นข้อมูลที่อยู่ในมาตราวัดแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) หรืออัตราส่วน (Ratio scale)
3. กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่ม
4. ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มของทุกกลุ่มไม่แตกต่างกัน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (Two-group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก
3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ผู้ปกครองวัยเด็กก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี ที่ประเมินเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยาก เด็กเข้ารับบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	รวม (n=80)		กลุ่มที่ผู้ปกครอง ได้รับโปรแกรม (n=40)		กลุ่มที่ผู้ปกครอง ได้รับการดูแลปกติ (n=40)		p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก							
เพศ							.205 ^a
ชาย	34	42.50	18	45.00	16	40.00	
หญิง	46	57.50	22	55.00	24	60.00	
อายุ (เดือน)							.092 ^c
Median (Range)	49 (36-69)		42 (37-67)		59.50 (36-69)		
36-47	34	42.50	31	77.50	3	7.5	
48-59	24	30.00	7	17.50	17	42.50	
60-71	22	27.50	2	5.00	20	50.00	
ลำดับการเกิด							.201 ^a
บุตรคนแรก	42	52.50	22	55.00	20	50.00	
บุตรคนถัดมา	38	47.50	18	45.00	20	50.00	
ภาวะสุขภาพ							3.12 ^a
ไม่มีโรคประจำตัว	77	96.25	40	100.00	37	92.50	
มีโรคประจำตัว	3	3.75	0	0.00	3	7.50	

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูล	รวม (n=80)		กลุ่มที่ผู้ปกครอง ได้รับโปรแกรม (n=40)		กลุ่มที่ผู้ปกครอง ได้รับการดูแลปกติ (n=40)		p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ปกครอง							
เพศ							.058 ^a
ชาย	25	31.20	13	32.50	12	30.00	
หญิง	55	68.80	27	67.50	28	70.00	
อายุ (ปี)							.125 ^c
Median (Range)	41.16 (20-72)		40.98 (21-69)		41.35 (20-72)		
21-30	18	22.50	11	27.50	7	17.50	
31-40	29	36.20	12	30.00	17	42.50	
41-50	13	16.20	6	15.00	7	17.50	
51-60	11	13.80	5	12.50	6	15.00	
61-70	9	11.20	6	15.00	3	7.50	
ระดับการศึกษา							6.034 ^a
ประถมศึกษา	27	33.80	13	32.50	14	35.00	
มัธยมศึกษาตอน	35	43.80	14	35.00	21	52.50	
ปลาย หรือ ปวช.							
ปวส.หรืออนุปริญญา	7	8.80	4	10.00	3	7.50	
ปริญญาตรีหรือ	11	13.80	9	22.50	2	5.00	
เทียบเท่า							
อาชีพ							.014 ^c
ค้าขาย	22	27.50	12	30.00	10	25.00	
รัฐวิสาหกิจ	4	5.00	3	7.50	1	2.50	
เกษตรกร	10	12.50	3	7.50	7	17.50	
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	24	30.00	7	17.50	17	42.50	

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูล	รวม (n=80)		กลุ่มที่ผู้ปกครอง ได้รับโปรแกรม (n=40)		กลุ่มที่ผู้ปกครอง ได้รับการดูแลปกติ (n=40)		p- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ลูกจ้าง	20	25.00	15	37.50	5	12.50	.178 ^a
ลักษณะโครงสร้างครอบครัว							
ครอบครัวเดี่ยว	44	55.00	25	62.50	19	47.50	
ครอบครัวขยาย	36	45.00	15	37.50	21	52.50	.342 ^a
รายได้ครอบครัว (บาทต่อเดือน)							
Median	11,712.50		12,075		11,350		.805 ^a
(Range)	(5,000-20,000)		(5,000-20,000)		(5,000-20,000)		
5,001-8,000	22	27.50	9	22.50	13	32.50	
8,001-11,000	25	31.20	12	30.00	13	32.50	
11,001-14,000	7	8.80	6	15.00	1	2.50	
14,001-17,000	9	11.20	4	10.00	5	12.50	
17,001-20,000	17	21.20	9	22.50	8	20.00	
ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยก่อนเรียน							
มีประสบการณ์	57	71.20	28	70.00	29	72.50	
ไม่มีประสบการณ์	23	28.80	12	30.00	11	27.50	

a = Chi-square test, b = Fisher exact probability test, c = Independent Samples test

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีข้อมูลดังนี้

กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรม จำนวน 40 คน ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กพบว่าส่วนใหญ่เป็นเด็กหญิง 22 คน (ร้อยละ 55) อายุเฉลี่ย 42 เดือน เป็นบุตรคนแรก 22 คน (ร้อยละ 55) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 27 คน (ร้อยละ 67.50) อายุเฉลี่ย 40.98 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 14 คน (ร้อยละ 35) อันดับรองมาจบการศึกษา

ระดับประถมศึกษา 13 คน (ร้อยละ 32.50) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้าง 15 คน (ร้อยละ 37.50) ลักษณะโครงสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว 25 คน (ร้อยละ 62.50) รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 12,075 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 8,001–11,000 บาทต่อเดือน 12 คน (ร้อยละ 30) และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีประสบการณ์การดูแลเด็กวัยก่อนเรียน 28 คน (ร้อยละ 70)

กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ จำนวน 40 คน ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กพบว่าส่วนใหญ่เป็นเด็กหญิง 24 คน (ร้อยละ 60) อายุเฉลี่ย 59.50 เดือน เด็กป่วยโรคหอบหืด 1 คน โรคธาลัสซีเมีย 1 คน โรคพร่องเอนไซม์ G6PD 1 คน ซึ่งไม่มีผลต่อการศึกษาวิจัย และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 28 คน (ร้อยละ 70) อายุเฉลี่ย 41.35 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 21 คน (ร้อยละ 52.50) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพ่อบ้านแม่บ้าน 17 คน (ร้อยละ 42.50) ลักษณะโครงสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย 21 คน (ร้อยละ 52.50) รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 11,350 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,001-8,000 และ 8,001–11,000 บาทต่อเดือน 13 คน (ร้อยละ 32.50) และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีประสบการณ์การดูแลเด็กวัยก่อนเรียน 29 คน (ร้อยละ 72.50)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ พบว่าทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองทั้งสองกลุ่มมีคุณสมบัติทั่วไปที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนรายด้านและโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรม

พื้นฐานทางอารมณ์	คะแนน ก่อนการทดลอง	SD	คะแนน หลังการทดลอง	SD
1. พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน	1.99	.277	1.86	.265
2. ลักษณะการเคลื่อนไหว	2.39	.288	2.14	.359
3. ความสามารถในการปรับตัว	2.20	.293	1.95	.306
4. ปฏิกริยาการตอบสนองสิ่งเร้า	2.29	.300	2.05	.368
5. ลักษณะอารมณ์	2.26	.321	2.14	.336
6. ความสนใจ	2.25	.297	2.15	.313
โดยรวม	2.23	.209	2.05	.196

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนรายด้าน ก่อนการทดลอง เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ลักษณะการเคลื่อนไหว ($m = 2.39$) ปฏิกริยาการตอบสนองสิ่งเร้า ($m = 2.29$) ลักษณะอารมณ์ ($m = 2.26$) ความสนใจ ($m = 2.25$) ความสามารถในการปรับตัว ($m = 2.20$) และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ($m = 1.99$) ตามลำดับ

ภายหลังการทดลอง กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนรายด้าน เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ความสนใจ ($m = 2.15$) ลักษณะการเคลื่อนไหวและลักษณะอารมณ์ ($m = 2.14$) ปฏิกริยาการตอบสนองสิ่งเร้า ($m = 2.05$) ความสามารถในการปรับตัว ($m = 1.95$) และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ($m = 1.86$) ตามลำดับ

จากค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนโดยรวมของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรม ภายหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนได้รับการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองมีระดับความเลี้ยงยากลดลง

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนรายด้านและโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

พื้นฐานทางอารมณ์	คะแนน		คะแนน	
	ก่อนการทดลอง	SD	หลังการทดลอง	SD
1. พฤติกรรมในชีวิตประจำวัน	2.01	.310	2.11	.283
2. ลักษณะการเคลื่อนไหว	2.43	.350	2.51	.339
3. ความสามารถในการปรับตัว	2.25	.379	2.31	.402
4. ปฏิกริยาการตอบสนองสิ่งเร้า	2.25	.333	2.33	.321
5. ลักษณะอารมณ์	2.25	.406	2.32	.419
6. ความสนใจ	2.21	.355	2.26	.314
โดยรวม	2.24	.279	2.31	.266

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนรายด้าน ก่อนการทดลอง เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ลักษณะการเคลื่อนไหว ($m = 2.43$) ความสามารถในการปรับตัว ปฏิกริยาการตอบสนองสิ่งเร้า

และลักษณะอารมณ์ ($m = 2.25$) เท่ากัน ความสนใจ ($m = 2.21$) และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ($m = 2.01$) ตามลำดับ

ภายหลังการทดลอง กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนรายด้าน เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ลักษณะการเคลื่อนไหว ($m = 2.51$) ปฏิบัติการตอบสนองสิ่งเร้า ($m = 2.33$) ลักษณะอารมณ์ ($m = 2.32$) ความสามารถในการปรับตัว ($m = 2.31$) ความสนใจ ($m = 2.26$) และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ($m = 2.11$) ตามลำดับ

จากค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียนโดยรวมของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการไม่ได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองมีระดับความเลี้ยงยากมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

จากการทดสอบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก ด้วยสถิติทดสอบทีชนิดที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent t-test)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

กลุ่มผู้ปกครอง	Possible mean	Actual mean	M	SD	t	df	Sig.
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม (n = 40)					10.149	39	.000***
ก่อนการทดลอง	1-5	1.93-2.70	2.23	0.21			
หลังการทดลอง	1-5	1.70-2.40	2.05	0.20			
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ (n = 40)					-7.915	39	.000***
ก่อนการทดลอง	1-5	1.80-2.87	2.24	0.28			
หลังการทดลอง	1-5	1.86-2.93	2.31	0.27			

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนการทดลอง เท่ากับ 2.23 (SD = 0.21) และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลอง เท่ากับ 2.05 (SD = 0.20) เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนการทดลอง เท่ากับ 2.24 (SD = 0.28) และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลอง เท่ากับ 2.31 (SD = 0.27) เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองมีระดับความเลี้ยงยากลดลง

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

จากการทดสอบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ด้วยสถิติทดสอบทีชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (Independent t-test)

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากกับกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

กลุ่มผู้ปกครอง	Possible mean	Actual Mean	M	SD	t	df	Sig.
ก่อนการทดลอง					-0.076	78	ns
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม	1-5	1.93-2.70	2.23	0.21			
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ	1-5	1.80-2.87	2.24	0.28			
หลังการทดลอง					-4.94	78	.000***
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม	1-5	1.70-2.40	2.05	0.20			
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ	1-5	1.86-2.93	2.31	0.27			

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ns = non-significant

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ก่อนการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก มีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ เท่ากับ 2.23 (SD = 0.21) และกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ เท่ากับ 2.24 (SD = 0.28) เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ

ภายหลังการทดลอง กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ เท่ากับ 2.05 (SD = 0.20) และกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน เท่ากับ 2.31 (SD = 0.27) เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองมีระดับความเลี่ยนยากลดลง และผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติมีระดับความเลี่ยนยากเพิ่มขึ้น

4.2 การอภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ของกลุ่มปกครองที่ได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากต่ำกว่า ก่อนการทดลอง

ผลการศึกษาครั้งนี้ สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 โดยผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนการทดลอง ($M = 2.23$, $SD = 0.21$) และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์หลังการทดลอง ($M = 2.05$, $SD = 0.20$) เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนได้รับการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

สามารถอภิปรายว่าโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง จากการประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นฐานทางอารมณ์ แนวคิดการเข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อม (Goodness of fit) ของเชสส์และโทมัส (Chess & Thomas, 1999) และแนวคิดการกำกับตนเองกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กของแซนเดอร์และแมสซุเคลลี (Sanders & Mazzucchelli, 2013) เป็นมิติของการคิดวิเคราะห์และขั้นตอนช่วยให้เกิดความเข้าใจกระบวนการกำกับตนเองในการปรับเปลี่ยนการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กด้วยตนเอง สามารถทำให้ผู้ปกครองประเมินระดับความเลี้ยงยากของเด็กลดลง

กระบวนการกำกับตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กประกอบด้วยกิจกรรม 1) การเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ผู้ปกครองร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เชื่อมโยงความรู้เรื่องพัฒนาการตามวัย พื้นฐานทางอารมณ์ และการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังจากรับรู้ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน พบว่ากลวิธีที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบสนองต่อเด็กอย่างเหมาะสมมากขึ้น ได้แก่ การพูดชมเชย การตั้งกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง การเบนความสนใจ สอดคล้องกับการศึกษาของดิสสันและคณะ (Dishion, Shaw, Connell, Gardner, Weaver, & Wilson, 2008) ที่อธิบายว่าการที่ผู้ปกครองเข้าใจความแตกต่างของเด็กและสามารถกำกับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีเหตุผลและคงเส้นคงวาตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ ส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการเด็กได้ดีมากขึ้น 2) การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก หลังจากผู้ปกครองรับรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนพบว่าผู้ปกครองกำหนดแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากอย่างเหมาะสมมากขึ้น โดยพบว่ากลวิธีที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบสนองต่อเด็ก ได้แก่ การเตือนด้วยท่าทาง การเตือนด้วยคำพูด อย่างนุ่มนวล และการถามถึงสาเหตุของพฤติกรรม ปรับความเข้าใจ คอยสังเกตพฤติกรรมต่อไปและเสริมแรงโดยการพูดชมเชย หากเด็กไม่หยุดพฤติกรรม มักใช้วิธีการเบนความสนใจ การเพิกเฉย จึง

เห็นได้ว่าผู้ปกครองมีแนวโน้มการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากที่มีการแสดงออกอย่างเด่นชัดได้มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของดิสสันและคณะ (Dishion et al., 2008) และการศึกษาของคิมและโคชาลสกี (Kim & Kochanska, 2012) เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมผ่านการกำกับตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต และ 3) การประเมินการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก เมื่อผู้ปกครองเกิดการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากอย่างเหมาะสมส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กที่พัฒนาดีขึ้น จากการสอบถามผู้ปกครองพบว่าเด็กสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี เชื่อฟังผู้ปกครองมากขึ้น สอดคล้องกับการประเมินพื้นฐานทางอารมณ์หลังการทดลองพบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากลดลง ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงสรุปได้ว่าโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองประเมินระดับความเลี้ยงยากของเด็กลดลง

สมมติฐานที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากต่ำกว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ

ผลการศึกษานี้ สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 โดยผลการศึกษาพบว่าภายหลังได้รับโปรแกรม กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ($M = 2.05$, $SD = 0.20$) ต่ำกว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ($M = 2.31$, $SD = 0.27$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

สามารถอธิบายได้ว่าลักษณะของพื้นฐานทางอารมณ์เด็กแต่ละคนจะส่งผลต่อรูปแบบการจัดการตนเองและการปรับตัวของเด็กแต่ละราย การที่ผู้ปกครองรับรู้และเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานอารมณ์เด็ก สามารถช่วยให้ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีความสอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก (Goodness of fit) และการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมส่งผลให้ผู้ปกครองประเมินระดับความเลี้ยงยากของเด็กลดลงและช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถจัดการและปรับตัวให้เข้ากันกับสถานการณ์รอบตัวอย่างเหมาะสมมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของดิสสันและคณะ (Dishion et al., 2008) ที่อธิบายว่าการผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากอย่างมีเหตุผลและคงเส้นคงวา ส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาการเด็กได้ดีมากขึ้น

ส่วนกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ภายหลังทดลอง ($M = 2.31$, $SD = 0.27$) สูงวก่อนทดลอง ($M = 2.23$, $SD = 0.21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติเป็นการดูแลตามปกติจากคุณครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมาตรฐานการดูแลปกติ ได้แก่ แนวทางส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การส่งเสริมภาวะโภชนาการและการเจริญเติบโต ทันตสุขภาพ การตรวจสุขภาพ และการป้องกันอุบัติเหตุ ยังไม่พบการส่งเสริมการตอบสนองพื้นฐานอารมณ์เด็กเลยยากสำหรับผู้ปกครองอย่างชัดเจน ซึ่งเด็กวัยก่อนเรียนเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยพบว่าพฤติกรรมของเด็กวัยก่อนเรียน เช่น พุดจาหยาบค้าย ไม่เคารพผู้อื่น หยิก กัด ทำลายสิ่งของ อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเด็กวัยก่อนเรียนยังขาดการควบคุมอารมณ์ตนเอง (Hockenberry & Wilson ,2018) การพัฒนาทางสมองของเด็กขึ้นอยู่กับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของการอบรมเลี้ยงดูและระดับปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว (รัตนชัย พลับรูการ, 2556) ส่งผลให้เป็นเด็กที่มีความสมบูรณ์ทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต (ผกา สัตยธรรม, 2552) ดังนั้นหากผู้ปกครองสามารถกำกับตนเองในการตอบสนองพื้นฐานอารมณ์เด็กเลยยากไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้เด็กเกิดความเลยยากมากขึ้นตามมา (Hanington, Ramchandani, & Stein ,2010)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (Two-group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2562

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองที่ประเมินเด็กพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี และเด็กไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรงอาศัยอยู่ร่วมกันกับเด็ก อย่างน้อย 6 เดือน และทำหน้าที่เลี้ยงดูหลักตลอดระยะเวลาที่เข้าโครงการวิจัย สามารถอ่านออกเขียนได้ สื่อสารภาษาไทยได้ดี และผู้ปกครองไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรง และไม่มีความพิการที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง และผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องวัตถุประสงค์ของการศึกษา และเข้ารับการพิจารณาจากอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ แล้ว ผู้วิจัยนำโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากมีค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ก่อนการทดลอง เท่ากับ 2.23 (SD = 0.21) และค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลอง เท่ากับ 2.05 (SD = 0.20) เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน หลังการทดลอง ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ($M = 2.31$, $SD = 0.27$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .001$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองมีการกำกับตนเองและตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากได้อย่างเหมาะสม

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.2.1.1 พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนควรนำรูปแบบกิจกรรมตามโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง ไปใช้ในการพัฒนาการส่งเสริมให้ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามพื้นฐานทางอารมณ์เด็กมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1 การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองเด็ควัยก่อนเรียน เข้ารับบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงไม่สามารถนำไปอ้างอิงยังผู้ปกครองเด็ควัยก่อนเรียนได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงควรมีการขยายไปยังกลุ่มผู้ปกครองเด็ควัยก่อนเรียนขนาดใหญ่ขึ้น เด็กช่วงวัยอื่น ๆ หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

5.2.2.2 ควรมีการพัฒนาโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานอารมณ์เด็ควัยก่อนเรียนสำหรับคุณครู เพื่อให้เกิดความเข้าใจการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กที่โรงเรียนเพิ่มเติม

รายการอ้างอิง

- ชนิษฐา พจนานุกุลกิจ, กัมปนาท บริบูรณ์, และคมกฤช จันทร์ขจร. (2559). รูปแบบการจัดการศึกษา “ห้องเรียน ครอบครัว” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(2), 655-668.
- จินตนา วัชรสินธุ์, สุนทราวดี เขียวพิเชฐ, และวรรณิ์ เดียวอิสระ. (2554). ปัจจัยทำนายความเครียดของการเป็นมารดาของมารดาที่มีบุตรอายุ 0-3 ปี. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(1), 32-41.
- จิราพร ชมพิกุล, ปราณี สุทธิสุขนธ์, เกียรติศักดิ์ ชื้อเลื่อม, และดุชนิ์ ดำมี. (2552). รายงานการวิจัยสัมพันธภาพในครอบครัวไทย. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุฬาลักษณ์ สมภารวงศ์. (2552). *เชวาร์ อารมณ์ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบิดามารดาต่อการจัดการความขัดแย้งของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน.
- ชิดกมล สังข์ทอง, พนิดา ศิริอำพันธ์กุล, จุไรรัตน์ กีบาง และอิสราภา ชื่นสุวรรณ. (2561). *สถานการณ์ปัญหาภาวะสุขภาพ พัฒนาการ และพื้นฐานอารมณ์ของเด็กปฐมวัย*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์ ประสพกิตติคุณ, พงศ์คำ ตีลกสกุลชัย, และนฤมล วิบุโร. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเครียดในการเลี้ยงดูบุตรของมารดา. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 28(1), 19-27.
- นงเยาว์ ไบยา, ชุมพร ฉ่ำแสง, น้ำทิพย์ แพ้ชัยภูมิ, และจตุรนต์ ตั้งสังวรธรรมะ. (2556). *ผลของโปรแกรมการพยาบาลครอบครัวตามรูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วยต่อพฤติกรรมสุขภาพผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและพฤติกรรมสุขภาพครอบครัวในการดูแลสุขภาพผู้ป่วย*. นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทยา เอกอัครมกิจ. (2560). *พื้นฐานอารมณ์ของเด็กกับความเครียดของพ่อแม่*. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 31(3), 17-29.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. (2555). *การพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ผกา สัตยธรรม. (2552). สุขภาพจิตเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิดา ศิริอำพันธ์กุล, จินตนา วัชรสินธุ์, และสุภาภรณ์ ดั่งแสง. (2558). การเป็นพ่อแม่ที่มีลูกเลี้ยงยากวัยเตาะแตะ. *พยาบาลสาร*, 42(2), 72-82.
- พนิดา ศิริอำพันธ์กุล, ชิดกมล สังข์ทอง, จุไรรัตน์ กีบาง, อิสราภา ชื่นสุวรรณ, และติรยา เลิศหัตถศิลป์. (2561). *ชุดโครงการแนวทางการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตเด็กเลี้ยงยากช่วงปฐมวัย*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนิดา ศิริอำพันธ์กุล. (2556). *ประสบการณ์ชีวิตของพ่อแม่ที่มีลูกเลี้ยงยากวัยเตาะแตะ*. (ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาพยาบาลศาสตร์.
- เพ็ญภา บุญยก. (2558). *ปัจจัยทำนายความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก.
- มลินี สมภพเจริญ. (2556). ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ: สองขาครีเอชั่น
- มานิตา ลิโทวลิต อรรถนุพรรณ. (2561). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทยในยุคประเทศไทย 4.0. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(4), 283-299.
- รัตโนทัย พลัฏฐการ. (2556). ความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู : จากงานวิจัยสู่การปฏิบัติ. ใน *ทิววรรณ วรรณคุณาชัย, รวิวรรณ รุ่งไพรวัลย์, สุรีย์ลักษณ์ สุจิตพงศ์, และวีระศักดิ์ ชลไชย (บรรณาธิการ). ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี*. (11-18). กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- ศรีหทัย วาดวารี. (2560). ปัญหาการเลี้ยงดูเด็กและการจัดสวัสดิการชุมชนในเขตเมือง: ศึกษากรณี 4 ชุมชน ในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. *วารสารร่วมพฤษภา มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(2), 99-118.
- ศิริกุล อิศรานุกัษ์ และปราณี สุทธิสุคนธ์. (2550). การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 5(1), 105-118
- สุพิชฌาย์ เพ็ชรสดี, เพ็ญภา กุลนภาดล, และระพีพันธ์ ฉายวิมล. (2553). การพัฒนาพฤติกรรม การควบคุมอารมณ์ของบิดามารดาที่มีบุตรวัยร่นโดยการให้การปรึกษาครอบครัวแนวพฤติกรรมนิยม. *เวชสารแพทย์ทหารบก*, 63(4), 229-240.
- สุรียา ฟองเกิด และอนิสา อรัญศิริ. (2556) *ตำราการสร้างเสริมสุขภาพครอบครัว*. ชลบุรี : ศรีศิลป์การพิมพ์.

- อภิตี นาคปทุมสวัสดิ์. (2558). อิทธิพลของพื้นอารมณ์ของเด็ก สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็ก และรูปแบบการเลี้ยงดูที่มีต่อความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียน ในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก.
- อารี ฉอ่อนโนม, นุจรี ไชยมงคล, และยูนี พงศ์ตุรวิทย์. (2558). ปัจจัยทำนายสัมพันธภาพระหว่างบิดาวัยรุ่นกับบุตรวัยทารก. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 32(1), 34-43.
- อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร และพัชรภรณ์ พุทธิกุล. (2560). การวิเคราะห์สถานการณ์ของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่และการนำเสนอวัฒนธรรมเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัว. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(3), 188-205.
- Avant, T. S., Gazelle, H., & Faldowski, R. (2011). Classroom emotional climate as a moderator of anxious solitary children's longitudinal risk for peer exclusion: A child x environment model. *Developmental Psychology*, 47(6), 1711-1727.
- Baumrind, D. (1975). The contributions of the family to the development of competence in children. *Schizophrenia Bulletin*, 1(14), 12.
- Belsky, J. A. Y., Hsieh, K. H., & Crnic, K. (1998). Mothering, fathering, and infant negativity as antecedents of boys' externalizing problems and inhibition at age 3 years: Differential susceptibility to rearing experience?. *Development and psychopathology*, 10(2), 301-319.
- Berger, M. (1985). Temperament and individual differences. *Child and adolescent psychiatry: Modern approaches*, 3-16.
- Bodenmann, G., Cina, A., Ledermann, T., & Sanders, M. R. (2008). The efficacy of the Triple P-Positive Parenting Program in improving parenting and child behavior: A comparison with two other treatment conditions. *Behaviour research and therapy*, 46(4), 411-427.
- Buss, A. H., & Plomin, R. (1984). Theory and measurement of EAS. *Temperament: Early developing personality traits*, 84, 104.
- Carey, W. B., & McDevitt, S. C. (1978). Revision of the infant temperament questionnaire. *Pediatrics*, 61(5), 735-739.
- Caspi, A. (2000). The child is father of the man: personality continuities from childhood to adulthood. *Journal of personality and social psychology*, 78(1), 158.

- Chess, S., & Thomas, A. (1999). *Goodness of fit: Clinical applications for infancy through adult life*. Philadelphia, PA : Bruner/Mazel.
- Dadds, M. R., & Roth, J. H. (2008). Prevention of anxiety disorders: Results of a universal trial with young children. *Journal of Child and Family Studies*, 17(3), 320-335.
- Dishion, T. J., Shaw, D., Connell, A., Gardner, F., Weaver, C., & Wilson, M. (2008). The family check-up with high-risk indigent families: Preventing problem behavior by increasing parents' positive behavior support in early childhood. *Child development*, 79(5), 1395-1414.
- Duvall, E. M. (1977). *Marriage and family relationships*. Philadelphia: Lippincott.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A. G. (2009). Statistical power analyses using G* Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior research methods*, 41(4), 1149-1160.
- Hanington, L., Ramchandani, P., & Stein, A. (2010). Parental depression and child temperament: Assessing child to parent effects in a longitudinal population study. *Infant Behavior and Development*, 33(1), 88-95.
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2018). *Wong's nursing care of infants and children-E-book*. Elsevier Health Sciences.
- Hurlock, E.B. (1984). *Child Development*. New York: McGraw Hill Book Company.
- Karreman, A., de Haas, S., van Tuijl, C., van Aken, M. A., & Deković, M. (2010). Relations among temperament, parenting and problem behavior in young children. *Infant behavior and development*, 33(1), 39-49.
- Kiff, C. J., Lengua, L. J., & Zalewski, M. (2011). Nature and nurturing: Parenting in the context of child temperament. *Clinical child and family psychology review*, 14(3), 251 –301.
- Kim, S., & Kochanska, G. (2012). Child temperament moderates effects of parent–child mutuality on self-regulation: A relationship-based path for emotionally negative infants. *Child Development*, 83(4), 1275-1289.
- Korat, O. (2004). Mothers' and teachers' attributions of the academic functioning of Israeli second graders: A comparison between social groups. *Early Childhood Research Quarterly*, 19, 485–501.

- Lahey, B. B. (2004). Commentary: Role of temperament in developmental models of psychopathology. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33(1), 88-93.
- Lengua, L. J., & Wachs, T. D. (2012). *Temperament and risk: Resilient and vulnerable responses to adversity*. In M. Zentner & R. L. Shiner (Eds.), *Handbook of temperament*. New York: Guilford.
- Leung, C., Sanders, M. R., Leung, S., Mak, R., & Lau, J. (2003). An outcome evaluation of the implementation of the triple P-Positive Parenting Program in Hong Kong. *Family process*, 42(4), 531-544.
- Lorber, M. F., & Egeland, B. (2011). Parenting and infant difficulty: Testing a mutual exacerbation hypothesis to predict early onset conduct problems. *Child Development*, 82(6), 2006-2020.
- Matsumoto, Y., Sofronoff, K., & Sanders, M. R. (2007). The efficacy and acceptability of the Triple P-Positive Parenting Program with Japanese parents. *Behaviour Change*, 24(4), 205-218.
- McClowry, S. (2003). *Your child's unique temperament: Insights and strategies for responsive parenting*. Champaign, IL: Research Press.
- Mrug, S., & Windle, M. (2009). Mediators of neighborhood influences on externalizing behavior in preadolescent children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37(2), 265-280.
- Neitzel, C., & Dopkins, S. A. (2004). Parenting behaviours during child problem solving: The roles of child temperament, mother education and personality, and the problem-solving context. *International Journal of Behavioral Development*, 28(2), 166-179.
- Oakland, T., & Joyce, D. (2004). Temperament-based learning styles and school-based applications. *Canadian Journal of School Psychology*, 19(1-2), 59-74.
- Patterson, G. R., DeGarmo, D., & Forgatch, M. S. (2004). Systematic changes in families following prevention trials. *Journal of abnormal child psychology*, 32(6), 621-633
- Plomin, R., & Asbury, K. (2005). Nature and nurture: Genetic and environmental influences on behavior. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 600(1), 86-98.
- Rettew, D. C., & McKee, L. (2005). Temperament and its role in developmental psychopathology. *Harvard review of psychiatry*, 13(1), 14-27.

- Sanders, M. R., & Mazzucchelli, T. G. (2013). The promotion of self-regulation through parenting interventions. *Clinical child and family psychology review*, 16(1), 1-17.
- Sanson, A., Hemphill, S. A., Yagmurlu, B., & McClowry, S. (2011). Temperament and social development. *The Wiley-Blackwell handbook of childhood social development*.
- Saudino, K. J. (2005). Behavioral genetics and child temperament. *Journal of developmental and behavioral pediatrics*, 26(3), 214.
- Séguin, D. G., & MacDonald, B. (2018). The role of emotion regulation and temperament in the prediction of the quality of social relationships in early childhood. *Early child development and care*, 188(8), 1147-1163.
- Thomas, A., & Chess, S. (1977). *Temperament and Development*. New York: Bruner/Mazel.
- Thomas, A., Chess, S., & Birch, H. G. (1970). The origin of personality. *Scientific American*, 223(2), 102-109.
- Thomas, A., Chess, S., Birch, H. G., Hertzog, M. E., & Korn, S. (1963). Behavioral individuality in early childhood. New York, NY, US: New York University Press.
- Van Zeijl, J., Mesman, J., Van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., Juffer, F., Stolk, M. N., Koot H. M., & Alink, L. R. (2006). Attachment-based intervention for enhancing sensitive discipline in mothers of 1-to 3-year-old children at risk for externalizing behavior problems: A randomized controlled trial. *Journal of consulting and clinical psychology*, 74(6), 994.
- Zierl, L. (2006). Implementing a Temperament-Based Parenting Education Program For Pierce County Families. *Department of Family Development*, (11).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	สังกัด
รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงอิสราภา ชื่นสุวรรณ	กุมารเวชศาสตร์พัฒนาการและพฤติกรรม โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลนันท์ พุฒินิพนธ์	อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาสุขภาพจิต และ การพยาบาลจิตเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พว. ทิพย์วัลย์ ระวีพันธ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลภูเขียว เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดชัยภูมิ
อาจารย์ ดร. ยุพาภรณ์ ตีรไพรวงศ์	อาจารย์หัวหน้าภาค ภาควิชาการพยาบาลเด็ก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ
อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ ทรงประโคน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลเด็กและ วัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พว. โชติกาญจน์ ขลุ่ยเงิน	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคผนวก ข

ผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กैयाกสำหรับผู้ปกครอง และโครงสร้างวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในสื่อการสอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงอิสราภา ชื่นสุวรรณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลนันท์ พุฒิวิณิชพงศ์
3. พว. ทิพย์วัลย์ ะวิพันธ์
4. อาจารย์ ดร. ยุพาภรณ์ ติรไพรวงศ์

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำคู่มือที่ผ่านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการปรับแก้ไขเนื้อหาและภาษาที่ใช้

ขั้นที่ 3 หลังได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กैयाกสำหรับผู้ปกครอง และให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในสื่อการสอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ ทรงประโคน
2. พว. โชติกาญจน์ ขลุ่ยเงิน
3. พว. ทิพย์วัลย์ ะวิพันธ์

ขั้นที่ 4 รวบรวมสื่อการสอนในการดำเนินการวิจัยโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเล็กैयाกสำหรับผู้ปกครอง ที่ได้รับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ มาแจกแจงตามระดับความคิดเห็น

ขั้นที่ 5 ผู้วิจัยนำคู่มือที่ผ่านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการปรับแก้ไขเนื้อหาและภาษาที่ใช้

ภาคผนวก ค
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. เอกสารข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย (Participant Information Sheet)
2. หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัครวิจัย (Informed Consent Form)

เอกสารให้ข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัยกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ
(Participant Information Sheet)

โครงการวิจัยที่ 073/2562

ชื่อเรื่อง (ไทย) ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง
ต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

ชื่อเรื่อง (อังกฤษ) THE EFFECTS OF A PROGRAM FOR PARENTS RESPONDING TO
CHILDREN WITH DIFFICULT TEMPERAMENT ON THE TEMPERAMENT OF
PRESCHOOL CHILDREN

ชื่อผู้วิจัย นางสาวินา ดีแป้น

ตำแหน่ง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์มือถือ 0860956913

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) Princess_zs55@hotmail.com

ผู้ร่วมในโครงการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศิริอำพันธ์กุล

ตำแหน่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 02-9869213 ต่อ 7316-8 ในวันและเวลาราชการ

โทรศัพท์มือถือ 089 2007631

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) Panida7631@gmail.com

ผู้ร่วมในโครงการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี นิรัตธราดร

ตำแหน่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 02-9869213 ต่อ 7316-8 ในวันและเวลาราชการ

โทรศัพท์มือถือ 081 8045884

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) nmayuree@hotmail.com

ข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย ประกอบด้วย

1. การเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัยก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ตลอดเวลา

2. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องทำการวิจัย

เด็กแต่ละคนเกิดมาพร้อมรูปแบบการแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลจากลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เฉพาะบุคคลตั้งแต่แรกเกิด พบว่าเด็กแต่ละคนมีรูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันใน 9 องค์ประกอบ คือ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนีความสามารถในการปรับตัว ระดับความไวต่อสิ่งกระตุ้น ความรุนแรงของการตอบสนอง คุณภาพอารมณ์ การหันเหความสนใจ และช่วงความสนใจและความพยายามอย่างต่อเนื่อง จากองค์ประกอบดังกล่าวได้เสนอการจัดกลุ่มพื้นฐานทางอารมณ์เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) เด็กเลี้ยงง่าย เป็นเด็กที่มีแบบแผนการนอนและการรับประทานอาหารเป็นเวลา ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมเร็ว สนใจเข้าหาสิ่งเร้าใหม่ อารมณ์ดีเป็นมิตร และตอบสนองสิ่งเร้าไม่รุนแรง 2) เด็กเลี้ยงยาก เป็นเด็กที่มีแบบแผนการนอนและการรับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมยาก หลีกหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ หงุดหงิดง่ายไม่เป็นมิตร และตอบสนองสิ่งเร้ารุนแรง 3) เด็กปรับตัวช้า เป็นเด็กที่มีแบบแผนการนอนและการรับประทานอาหารเป็นเวลา แต่การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงช้า มักถอยหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ และอารมณ์อ่อนไหวง่าย และ 4) เด็กแบบผสม เป็นเด็กที่มีลักษณะผสมไม่สามารถแยกประเภทพื้นฐานทางอารมณ์ได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์จะเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้จากวิธีการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมจากผู้ดูแล ดังนั้นผู้ดูแลจึงควรเรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เพื่อเตรียมวิธีการเชื่อมโยงอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการพัฒนาการเด็ก ดังนั้นการเชื่อมโยงระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์กับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นฐานทางอารมณ์เมื่อถูกกล่อมเกลากับการอบรมเลี้ยงดูเหมาะสมย่อมส่งผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรม และสัมพันธภาพที่ดีของบุคคล แต่สำหรับผู้ดูแลเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากนั้นจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อตอบสนองต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมอย่างเหมาะสมตามพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มักมีปัญหาการกินนอน ขับถ่ายไม่เป็นเวลา ร้องไห้งอแง ปีนป่าย ชน ไม่อยู่นิ่ง ปรับตัวยาก วิดกกังวลกลัว หลีกหนีคนแปลกหน้า อารมณ์รุนแรงเมื่อถูกตำหนิ ตะโกนร้อง นอนดิ้นหรือขว้างสิ่งของ พฤติกรรมเหล่านี้มักส่งผลกระทบต่อผู้ดูแลเป็นอย่างมาก โดยพบว่าผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากมักเหนื่อยล้าในการเลี้ยงดู พฤติกรรมดังกล่าวยังส่งผลให้ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กลดลง เมื่อผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กลดลงหรือไม่เหมาะสมมักส่งผลกระทบต่อเด็ก ได้แก่ ปัญหาการเรียนรู้ ปัญหาการจัดการอารมณ์ และแนวโน้มการเกิดปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการใช้สารเสพติด และปัญหาอาชญากรรมในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่

ผู้ปกครองมีความสำคัญยิ่งในการอบรมเลี้ยงดูและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ส่งผลต่อการปรับตัวให้เข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและสิ่งแวดล้อมถึงแม้ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเป็นการแสดงแนวโน้มว่าเด็กจะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร แต่การที่ผู้ปกครองประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากย่อมส่งผลต่อการรับรู้และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อเด็ก หากผู้ปกครองเข้าใจลักษณะพัฒนาการตามวัยและลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและกำกับตนเองขณะอบรมเลี้ยงดูเด็กย่อมส่งผลต่อการตอบสนองเด็กอย่างมีเหตุผล คงเส้นคงวา สอดคล้องกับพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีมากขึ้น การกำกับตนเองเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองสู่พฤติกรรมเป้าหมาย ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2) การตรวจสอบตนเอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับพฤติกรรมเป้าหมาย 3) การดำเนินการและการปรับเปลี่ยน เพื่อการประเมินพฤติกรรมนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง 4) การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อประเมินพฤติกรรมตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 5) การเสริมแรงตนเอง เพื่อสนับสนุนให้แสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวกจากการให้รางวัลตนเองร่วมกับการได้รับคำชมเชย

ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กไม่เหมาะสม จึงต้องการช่วยเหลือผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน จังหวัดชัยภูมิ ภายใต้อุปแบบโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองสามารถตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้มุ่งหวังให้เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากได้รับการพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีขึ้น และพัฒนาศักยภาพด้านอารมณ์และสังคมของเด็กไทยให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศไทยต่อไป

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

3.2.1 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม และภายในกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ

3.2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ ภายหลังการทดลอง

4. รายละเอียดของอาสาสมัครวิจัย

4.1 การเลือกอาสาสมัครที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4.1.1 คุณสมบัติในการคัดเลือกเข้าการศึกษา ดังนี้

4.1.1.1 ผู้ปกครองที่ประเมินเด็กมีปัญหาพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงค่อนข้างยากและเลี้ยงยาก วัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี จากการตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล, ชิดกมล สังข์ทอง, จุไรรัตน์ กีบง, อิศราภา ชื่นสุวรรณ, และติรยา เลิศหัตถศิลป์ (2561) คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 1.798 และเด็กไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรง

4.1.1.2 ผู้ปกครองอาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัวเดียวกับเด็ก อย่างน้อย 6 เดือน และทำหน้าที่เลี้ยงดูหลักตลอดระยะเวลาที่เข้าโครงการวิจัย

4.1.1.3 ผู้ปกครองสามารถอ่านออกเขียนได้ สื่อสารภาษาไทยได้ดี

4.1.1.4 ผู้ปกครองไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรงหรือโรคประจำตัว และไม่มี ความพิการที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

4.1.2 คุณสมบัติในการคัดออกจากการศึกษา ดังนี้

4.1.2.1 ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกครั้ง

4.1.3 คุณสมบัติในการยุติเข้ารับการศึกษา ดังนี้

4.1.3.1 ผู้ปกครองขอยกเลิกหรือออกจากการศึกษา ก่อนสิ้นสุดโครงการวิจัย

4.2 เพศชายหรือหญิง ไม่จำกัดอายุ จำนวน 40 คน

4.3 การได้มาซึ่งอาสาสมัครวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ ของพนิดา ศิริอำพันธ์กุล, ชิตกมล สังข์ทอง, จุไรรัตน์ กีบาง, อิศราภา ชื่นสุวรรณ, และศรียา เลิศหัตถศิลป์ (2561)

4.4 การแบ่งกลุ่มอาสาสมัครวิจัย

ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มอาสาสมัครวิจัยโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเลือก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 6 แห่ง โดยกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหญ้ารางกา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโพหนอง และโรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี) จำนวน 40 คน

5. กระบวนการการวิจัยที่กระทำต่ออาสาสมัครวิจัย

5.1 ผู้วิจัยเข้าพบอาสาสมัครวิจัยกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ จำนวน 40 คน ระยะเวลา 3 สัปดาห์ เข้าพบอาสาสมัครสัปดาห์ที่ 1 และ 3 ของการดำเนินการโครงการวิจัย เวลา 15.00-17.00 น. และตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์ ในสัปดาห์ที่ 3 ภายหลังโครงการวิจัยเสร็จสิ้นกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติจะได้รับโปรแกรมตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองเช่นเดียวกับกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะทำลายเอกสารทั้งหมดภายหลังตีพิมพ์ผลการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 6 เดือน

6. กระบวนการให้ข้อมูลแก่อาสาสมัครวิจัย

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าพบผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย และขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย โดยกระบวนการให้ข้อมูลแก่อาสาสมัครวิจัย ดังนี้

6.1 ผู้ช่วยวิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนช่วงเวลารับเด็กหลังเลิกเรียนหรือตามเวลาที่สะดวกให้เข้าพบ เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยผู้ช่วยวิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม ความหมายของตัวเลือก พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้ผู้ปกครองเข้าใจและให้โอกาสซักถาม แล้วให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ในวันเดียว ผู้ช่วยวิจัยอนุญาตให้ผู้ปกครองนำแบบสอบถามกลับไปทำต่อที่บ้านและนำส่งคืนในวันรุ่งขึ้น หลังจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ตามคุณสมบัติในการคัดเข้าการศึกษา

6.2 การยินยอมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยเข้าพบอาสาสมัครเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ และการเข้าร่วมในการวิจัยโดยสมัครใจ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากโครงการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่ต้องให้เหตุผลและไม่สูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับ เมื่ออาสาสมัครยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจึงให้ลงนามหนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมวิจัยสำหรับอาสาสมัครกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ หลังจากนั้นผู้วิจัยเริ่มโปรแกรม

7. อันตรายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่อาสาสมัครวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีความเสี่ยงเล็กน้อย ซึ่งไม่กระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันเดิม อาจมีเรื่องการเสียเวลาในการเดินทางและเข้าร่วมโปรแกรม หากเกิดการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย หรือเกิดผลข้างเคียงอันไม่พึงประสงค์ที่เป็นผลมาจากการวิจัยโดยตรง อาสาสมัครจะได้รับการอำนวยความสะดวกในการนำส่งโรงพยาบาล และค่าใช้จ่ายให้เบิกจ่ายตามสิทธิการรักษาของอาสาสมัคร

8. ประโยชน์ในการเข้าร่วมวิจัยทั้งประโยชน์ส่วนบุคคล ส่วนรวม หรือเป็นประโยชน์ทางวิชาการ

8.1 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ประโยชน์ที่ท่านจะได้รับเป็นความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและพื้นฐานทางอารมณ์ รวมทั้งแนวทางเพื่อตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

8.2 องค์ความรู้ที่ได้เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพ ผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือครอบครัวเกี่ยวกับการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

9. การเข้าร่วมในการวิจัยโดยสมัครใจ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่ต้องให้เหตุผลและไม่สูญเสียประโยชน์ในการดูแลเด็กที่พึงได้รับ

10. หากท่านมีข้อสงสัยให้สอบถามเพิ่มเติมได้ โดยสามารถติดต่อผู้วิจัย นางสาวินา ดีแป้น ได้ตลอดเวลา ในเบอร์ 0860956913 และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็วเพื่อให้อาสาสมัครวิจัย ทบทวนว่ายังสมัครใจจะอยู่ในงานวิจัยต่อไปหรือไม่

11. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านจะเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัยจะเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลใดที่สามารถระบุถึงตัวท่านได้จะไม่ปรากฏในรายงาน เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครวิจัยแบบสอบถามจะถูกทำลายทั้งหมด

12. การจ่ายค่าพาหนะ ค่าชดเชยการเสียเวลา หรือของที่ระลึก

ค่าชดเชยการเสียเวลาในการเข้าร่วมโครงการวิจัย ครั้งละ 50 บาทต่อคน

13. หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่:

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3

99 หมู่ 18 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

อาคารปิยชาติ ชั้น 1 ห้อง 110 โทรศัพท์ 02-986-9213 ต่อ 7358

เอกสารให้ข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัยกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม
(Participant Information Sheet)

โครงการวิจัยที่ 073/2562

ชื่อเรื่อง (ไทย) ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง
ต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

ชื่อเรื่อง (อังกฤษ) THE EFFECTS OF A PROGRAM FOR PARENTS RESPONDING TO CHILDREN
WITH DIFFICULT TEMPERAMENT ON THE TEMPERAMENT OF
PRESCHOOL CHILDREN

ชื่อผู้วิจัย นางสาวินา ดีแป้น

ตำแหน่ง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์มือถือ 0860956913

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) Princess_zs55@hotmail.com

ผู้ร่วมในโครงการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศิริอำพันธ์กุล

ตำแหน่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 02-9869213 ต่อ 7316-8 ในวันและเวลาราชการ

โทรศัพท์มือถือ 089 2007631

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) Panida7631@gmail.com

ผู้ร่วมในโครงการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี นิรัตธราดร

ตำแหน่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

สถานที่ติดต่อผู้วิจัย

(ที่ทำงาน) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 02-9869213 ต่อ 7316-8 ในวันและเวลาราชการ

โทรศัพท์มือถือ 081 8045884

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) nmayuree@hotmail.com

ข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย ประกอบด้วย

1. การเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัยก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้อย่างละเอียดรอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ตลอดเวลา

2. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องทำการวิจัย

เด็กแต่ละคนเกิดมาพร้อมรูปแบบการแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลจากลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เฉพาะบุคคลตั้งแต่แรกเกิด พบว่าเด็กแต่ละคนมีรูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันใน 9 องค์ประกอบ คือ ระดับการเคลื่อนไหว ความสม่ำเสมอ การเข้าหาหรือถอยหนีความสามารถในการปรับตัว ระดับความไวต่อสิ่งกระตุ้น ความรุนแรงของการตอบสนอง คุณภาพอารมณ์ การหันเหความสนใจ และช่วงความสนใจและความพยายามอย่างต่อเนื่อง จากองค์ประกอบดังกล่าวได้เสนอการจัดกลุ่มพื้นฐานทางอารมณ์เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) เด็กเลี้ยงง่าย เป็นเด็กที่มีแบบแผนการนอนและการรับประทานอาหารเป็นเวลา ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมเร็ว สนใจเข้าหาสิ่งเร้าใหม่ อารมณ์ดีเป็นมิตร และตอบสนองสิ่งเร้าไม่รุนแรง 2) เด็กเลี้ยงยาก เป็นเด็กที่มีแบบแผนการนอนและการรับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมยาก หลีกหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ หงุดหงิดง่ายไม่เป็นมิตร และตอบสนองสิ่งเร้ารุนแรง 3) เด็กปรับตัวช้า เป็นเด็กที่มีแบบแผนการนอนและการรับประทานอาหารเป็นเวลา แต่การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงช้า มักถอยหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ และอารมณ์อ่อนไหวง่าย และ 4) เด็กแบบผสม เป็นเด็กที่มีลักษณะผสมไม่สามารถแยกประเภทพื้นฐานทางอารมณ์ได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์จะเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้จากวิธีการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมจากผู้ดูแล ดังนั้นผู้ดูแลจึงควรเรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เพื่อเตรียมวิธีการเชื่อมโยงอย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการพัฒนาการเด็ก ดังนั้นการเชื่อมโยงระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์กับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นฐานทางอารมณ์เมื่อถูกกล่อมเกลากับการอบรมเลี้ยงดูเหมาะสมย่อมส่งผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรม และสัมพันธภาพที่ดีของบุคคล แต่สำหรับผู้ดูแลเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากนั้นจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อตอบสนองต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมอย่างเหมาะสมตามพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก เนื่องด้วยเด็กกลุ่มนี้มักมีปัญหาการกินนอน ขับถ่ายไม่เป็นเวลา ร้องไห้งอแง ปีนป่าย ชน ไม่อยู่นิ่ง ปรับตัวยาก วิดกกังวลกลัว หลีกหนีคนแปลกหน้า อารมณ์รุนแรงเมื่อถูกตำหนิ ตะโกนร้อง นอนดิ้นหรือขว้างสิ่งของ พฤติกรรมเหล่านี้มักส่งผลกระทบต่อผู้ดูแลเป็นอย่างมาก โดยพบว่าผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากมักเหนื่อยล้าในการเลี้ยงดู พฤติกรรมดังกล่าวยังส่งผลให้ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กลดลง เมื่อผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กลดลงหรือไม่เหมาะสมมักส่งผลกระทบต่อเด็ก ได้แก่ ปัญหาการเรียนรู้ ปัญหาการจัดการอารมณ์ และแนวโน้มการเกิดปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการใช้สารเสพติด และปัญหาอาชญากรรมในวัยรุ่นและผู้ใหญ่

ผู้ปกครองมีความสำคัญยิ่งในการอบรมเลี้ยงดูและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ส่งผลต่อการปรับตัวให้เข้ากันได้ระหว่างพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและสิ่งแวดล้อมถึงแม้ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเป็นการแสดงแนวโน้มว่าเด็กจะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร แต่การที่ผู้ปกครองประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากย่อมส่งผลต่อการรับรู้และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อเด็ก หากผู้ปกครองเข้าใจลักษณะพัฒนาการตามวัยและลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและกำกับตนเองขณะอบรมเลี้ยงดูเด็กย่อมส่งผลต่อการตอบสนองเด็กอย่างมีเหตุผล คงเส้นคงวา สอดคล้องกับพื้นฐานทางอารมณ์เด็กและช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีมากขึ้น การกำกับตนเองเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองสู่พฤติกรรมเป้าหมาย ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2) การตรวจสอบตนเอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับพฤติกรรมเป้าหมาย 3) การดำเนินการและการปรับเปลี่ยน เพื่อการประเมินพฤติกรรมนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง 4) การประเมินตนเองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อประเมินพฤติกรรมตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 5) การเสริมแรงตนเอง เพื่อสนับสนุนให้แสดงพฤติกรรมต่อตนเองทางบวกจากการให้รางวัลตนเองร่วมกับการได้รับคำชมเชย

ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ปกครองตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กไม่เหมาะสม จึงต้องการช่วยเหลือผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน จังหวัดชัยภูมิ ภายใต้อาสาสมัครจิตอาสาพัฒนาชุมชน การอบรมเลี้ยงดูเด็กเลี้ยงยากสำหรับ

ทั้งนี้มุ่งหวังให้เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ียงยากได้รับการพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีขึ้น และพัฒนาศักยภาพด้านอารมณ์และสังคมของเด็กไทยให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศไทยต่อไป

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ียงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

3.2.1 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม และภายในกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ

3.2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ ภายหลังการทดลอง

4. รายละเอียดของอาสาสมัครวิจัย

4.1 การเลือกอาสาสมัครที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4.1.1 คุณสมบัติในการคัดเลือกเข้าการศึกษา ดังนี้

4.1.1.1 ผู้ปกครองที่ประเมินเด็กมีปัญหาพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ียงค่อนข้างยากและเลี้ียงยาก วัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี จากการตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ียงยากในช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล, ชิดกมล สังข์ทอง, จุไรรัตน์ กีบง, อิศราภา ชื่นสุวรรณ, และติรยา เลิศหัตถศิลป์ (2561) คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 1.798 และเด็กไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรง

4.1.1.2 ผู้ปกครองอาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัวเดียวกับเด็ก อย่างน้อย 6 เดือน และทำหน้าที่เลี้ยงดูหลักตลอดระยะเวลาที่เข้าโครงการวิจัย

4.1.1.3 ผู้ปกครองสามารถอ่านออกเขียนได้ สื่อสารภาษาไทยได้ดี

4.1.1.4 ผู้ปกครองไม่มีปัญหาการเจ็บป่วยร้ายแรงหรือโรคประจำตัว และไม่มี ความพิการที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

4.1.2 คุณสมบัติในการคัดออกจากการศึกษา ดังนี้

4.1.2.1 ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกครั้ง

4.1.3 คุณสมบัติในการยุติเข้ารับการการศึกษา ดังนี้

4.1.3.1 ผู้ปกครองขอยกเลิกหรือออกจากการศึกษา ก่อนสิ้นสุดโครงการวิจัย

4.2 เพศชายหรือหญิง ไม่จำกัดอายุ จำนวน 40 คน

4.3 การได้มาซึ่งอาสาสมัครวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากในช่วงปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ ของพินดา ศิริอำพันธ์กุล, ชิดกมล สังข์ทอง, จุไรรัตน์ กีบาง, อิศราภา ชื่นสุวรรณ, และตริยา เลิศหัตถศิลป์ (2561)

4.4 การแบ่งกลุ่มอาสาสมัครวิจัย

ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มอาสาสมัครวิจัยโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 6 แห่ง กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองชัยภูมิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนางเม้ง และโรงเรียนเทศบาล 4 (อมรสระเพียรชัยอุทิศ) จำนวน 40 คน

5. กระบวนการการวิจัยที่กระทำต่ออาสาสมัครวิจัย

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองแก่อาสาสมัครกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม จำนวน 40 คน ระยะเวลา 3 สัปดาห์ เข้าพบอาสาสมัครสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง โดยแบ่งอาสาสมัคร 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10-15 คน เวลา 9.00-11.00 น., 13.00-15.00 น. และเวลา 16.00-18.00 น. และตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์ ในสัปดาห์ที่ 3

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะทำลายเอกสารทั้งหมดภายหลังตีพิมพ์ผลการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 6 เดือน

กิจกรรมโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง
สัปดาห์ที่ 1 (2 ชั่วโมง) .

1. กิจกรรม “เข้าใจความแตกต่าง” การรับรู้และเข้าใจความแตกต่างเด็กวัยก่อนเรียนและลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
2. กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้” ปรับเปลี่ยนมุมมองการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์
3. กิจกรรม “สะท้อนคิด” พัฒนาการควบคุมการรู้คิดของตนเอง

สัปดาห์ที่ 2 (2 ชั่วโมง)

1. กิจกรรม “ทบทวนบทเรียน”
2. กิจกรรม “เป้าหมาย แนวทางการตอบสนอง” การตั้งเป้าหมายและแนวทางการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก สำหรับผู้ปกครอง
3. กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้” ปรับเปลี่ยนมุมมองการตอบสนอง
4. กิจกรรม “สะท้อนคิด” พัฒนาการควบคุมการรู้คิดของตนเอง

สัปดาห์ที่ 3 (2 ชั่วโมง)

1. กิจกรรม “ทบทวนบทเรียน”
2. กิจกรรม “ประเมิน การตอบสนองอย่างเข้าใจ”
3. กิจกรรม “วิเคราะห์ตนเอง” การวิเคราะห์การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนด้วยตนเอง
4. กิจกรรม “เสริมแรง” ปฏิบัติต่อตนเองทางบวกต่อตนเอง
5. กิจกรรม “ประเมิน การตอบสนองอย่างเข้าใจ” ประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยผู้ปกครองเป็นผู้ตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
6. กระบวนการให้ข้อมูลแก่อาสาสมัครวิจัย

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าพบผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย และขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย โดยกระบวนการให้ข้อมูลแก่อาสาสมัครวิจัย ดังนี้

6.1 ผู้ช่วยวิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนช่วงเวลารับเด็กหลังเลิกเรียนหรือตามเวลาที่สะดวกให้เข้าพบ เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองตอบแบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน โดยผู้ช่วยวิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม ความหมายของตัวเลือก พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้ผู้ปกครองเข้าใจและให้โอกาสซักถาม แล้วให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ในวันเดียว ผู้ช่วยวิจัยอนุญาตให้ผู้ปกครองนำแบบสอบถามกลับไปทำที่บ้านและนำส่งคืนในวันรุ่งขึ้น หลังจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากวัยก่อนเรียน ตามคุณสมบัติในการคัดเข้าการศึกษา

6.2 การยินยอมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยเข้าพบอาสาสมัครเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ และการเข้าร่วมในการวิจัยโดยสมัครใจ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากโครงการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่ต้องให้เหตุผลและไม่สูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับ เมื่ออาสาสมัครยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจึงให้ลงนามหนังสือแสดงการยินยอมการเข้าร่วมวิจัยสำหรับอาสาสมัครกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ หลังจากนั้นผู้วิจัยเริ่มโปรแกรม

7. อันตรายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่อาสาสมัครวิจัย

การศึกษานี้มีความเสี่ยงเล็กน้อย ซึ่งไม่กระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันเดิม อาจมีเรื่องการเสียเวลาในการเดินทางและเข้าร่วมโปรแกรม หากเกิดการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย หรือเกิดผลข้างเคียงอันไม่พึงประสงค์ที่เป็นผลมาจากการวิจัยโดยตรง อาสาสมัครจะได้รับการอำนวยความสะดวกในการนำส่งโรงพยาบาล และค่าใช้จ่ายให้เบิกจ่ายตามสิทธิการรักษาของอาสาสมัคร

8. ประโยชน์ในการเข้าร่วมวิจัยทั้งประโยชน์ส่วนบุคคล ส่วนรวม หรือเป็นประโยชน์ทางวิชาการ

8.1 การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ประโยชน์ที่ท่านจะได้รับเป็นความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและพื้นฐานทางอารมณ์ รวมทั้งแนวทางเพื่อตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

8.2 องค์ความรู้ที่ได้เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพ ผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือครอบครัวเกี่ยวกับการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากวัยก่อนเรียน

9. การเข้าร่วมในการวิจัยโดยสมัครใจ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่ต้องให้เหตุผลและไม่สูญเสียประโยชน์ในการดูแลเด็กที่พึงได้รับ

10. หากท่านมีข้อสงสัยให้สอบถามเพิ่มเติมได้ โดยสามารถติดต่อผู้วิจัย นางสาวินา ดีแป้น ได้ตลอดเวลา ในเบอร์ 0860956913 และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบอย่างรวดเร็วเพื่อให้อาสาสมัครวิจัย ทบทวนว่ายังสมัครใจจะอยู่ในงานวิจัยต่อไปหรือไม่

11. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับท่านจะเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัยจะเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลใดที่สามารถระบุถึงตัวท่านได้จะไม่ปรากฏในรายงาน เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครวิจัยแบบสอบถามจะถูกทำลายทั้งหมด

12. การจ่ายค่าพาหนะ ค่าชดเชยการเสียเวลา หรือของที่ระลึก

ค่าชดเชยการเสียเวลาในการเข้าร่วมโครงการวิจัย ครั้งละ 50 บาทต่อคน

13. หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวสามารถร้องเรียนได้ที่:

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3

99 หมู่ 18 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

อาคารปิยชาติ ชั้น 1 ห้อง 110

โทรศัพท์ 02-986-9213 ต่อ 7358

หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัครวิจัย

กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ

Informed Consent Form

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เลขที่ อาสาสมัครวิจัย.....

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามทำหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

ต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

ชื่อผู้วิจัย นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่อยู่ติดต่อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์มือถือ 086-0956913

ข้าพเจ้า **ได้รับทราบ**รายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัยจนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึง**สมัครใจ**เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมสละเวลาตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 7 ข้อ จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 5 นาที

ส่วนที่ 2 แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน 30 ข้อ จำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลา 30 นาที

ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ระยะเวลา 3 สัปดาห์ โดยเข้าร่วมสัปดาห์ที่ 1 และ 3 ของการดำเนินการโครงการวิจัย เวลา 15.00-17.00 น.

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะทำลายเอกสารทั้งหมดภายหลังตีพิมพ์ผลการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 6 เดือน

ข้าพเจ้ามีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามข้าพเจ้าตามข้อมูลที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัยและข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะนำเสนอข้อมูลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่: คณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 ห้อง 110 ชั้น 1 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โทรศัพท์ 02-986-9213 ต่อ 7358

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย และสำเนาหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัครวิจัยไว้แล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้วิจัยหลัก

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

อาสาสมัครวิจัย

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

วันที่...../...../.....

หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัครวิจัย

กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม

Informed Consent Form

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เลขที่ อาสาสมัครวิจัย.....

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามทำหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง

ต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

ชื่อผู้วิจัย นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่อยู่ติดต่อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารปิยชาติ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12120

โทรศัพท์มือถือ 086-0956913

ข้าพเจ้า **ได้รับทราบ**รายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัยจนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึง**สมัครใจ**เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมสละเวลาตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 7 ข้อ จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 5 นาที

ส่วนที่ 2 แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน 30 ข้อ จำนวน 2 ครั้ง ระยะเวลา 30 นาที

ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ระยะเวลา 3 สัปดาห์ โดยเข้าร่วมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง แบ่งอาสาสมัคร 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10-15 คน เวลา 9.00-11.00 น. 13.00-15.00 น. และเวลา 16.00-18.00 น.

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะทำลายเอกสารทั้งหมดภายหลังตีพิมพ์ผลการวิจัยเป็น
ที่เรียบร้อยแล้ว 6 เดือน

ข้าพเจ้ามีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ **โดยไม่ต้องแจ้ง
เหตุผล** ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามข้าพเจ้าตามข้อมูลที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจง
อาสาสมัครวิจัยและข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะ
นำเสนอข้อมูลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงอาสาสมัครวิจัย
ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่: คณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ชุดที่ 3 ห้อง 110 ชั้น 1 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โทรศัพท์ 02-986-9213
ต่อ 7358

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสาร
ข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย และสำเนาหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัคร
วิจัยไว้แล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้วิจัยหลัก

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

อาสาสมัครวิจัย

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

วันที่...../...../.....

ภาคผนวก ง
เอกสารรับรองงานวิจัย

1. ใบรับรองโครงการจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์
2. ประกาศนียบัตรรับรองการผ่านการอบรม “การรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการจรรยาธรรมการวิจัยในคน มธ. ชุดที่ 3 โทร. 0 2-986-9813 ต่อ 7358

ที่ อว 67.04.2 /(EC3) 666

วันที่ 2 กรกฎาคม 2562

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการจรรยาธรรมการวิจัยในคน มธ. ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์

เรียน นางสาวินา ดีแป้น

ตามที่ ท่านได้เสนอโครงการวิจัยเรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” รหัสโครงการวิจัยที่ 073/2562 เพื่อขอรับการพิจารณาจรรยาธรรมการวิจัยในคนจากคณะกรรมการจรรยาธรรมการวิจัยในคนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาอนุมัติให้การรับรองจรรยาธรรมการวิจัยในคนให้กับโครงการวิจัยของท่านเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ได้แนบเอกสารใบรับรองการพิจารณาพร้อมนี้ และข้อกำหนดของการรับรองโครงการวิจัย คือ เมื่อครบระยะเวลา 1 ปี นับจากวันที่ได้รับอนุมัติ ให้ผู้วิจัยส่งรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน มายังสำนักงานคณะกรรมการจรรยาธรรมการวิจัยในคน มธ. ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ ห้อง 110 อาคารปิยชาติ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดดำเนินการตามข้อกำหนดดังกล่าวด้วย จักขอบคุณยิ่ง

จินดา หวังบุญสกุล

(รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิง จินดา หวังบุญสกุล)

รองประธานคณะกรรมการจรรยาธรรมการวิจัยในคน มธ. ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์

ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการฯ

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ ScF 03_01
ห้อง 110 ชั้น 1 อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ต.คตทรางหนึ่ง อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12121 โทรศัพท์: 0-2986-9213 ต่อ 7358 E-mail: ecscu3@nurse.tu.ac.th

COA No. 091/2562

ใบรับรองโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : 073/2562
ชื่อโครงการวิจัย : ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
: THE EFFECTS OF A PROGRAM FOR PARENTS RESPONDING TO CHILDREN WITH DIFFICULT TEMPERAMENT ON THE TEMPERAMENT OF PRESCHOOL CHILDEN
ผู้วิจัยหลัก : นางสาวินา ตีแป้น
หน่วยงาน : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 ได้พิจารณา โดยใช้หลักของ Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines และ the International practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม จิต หมายง ลงนาม จิตกรรณ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกษียรหญิง จินดา หวังบุญสกุล) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา เหล่าเกียรติ)
รองประธานคณะกรรมการฯ อำนวยการและเลขานุการฯ

วันที่รับรอง : 26 มิถุนายน 2562

วันหมดอายุ : 25 มิถุนายน 2563

กำหนดส่งรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1: 25 มิถุนายน 2563

เอกสารที่คณะกรรมการฯรับรอง

- 1) โครงการวิจัย
- 2) ข้อมูลสำหรับประชากร/กลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและใบยินยอมของประชากร/กลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- 3) ประวัติผู้วิจัย
- 4) เอกสารเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในการวิจัย
 - แบบสอบถามส่วนบุคคล
 - เครื่องมือคัดกรองอาสาสมัครเพื่อเข้าศึกษา
 - โปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครอง
 - คู่มือนักวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มธ. ชุดที่ 1 และ หน่วยงานทางคลินิก คณะแพทยศาสตร์

ขอขอบพระคุณผู้บริจาคเพื่อแสดงว่า

สวัสดีค่ะ

ได้ผ่านการอบรมหลักสูตร GCP online training (Computer-based)

“แนวทางการปฏิบัติการวิจัยทางคลินิกที่ดี (ICH-GCP)”

ประกาศนียบัตรฉบับนี้สำเร็จตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2562 ถึงวันที่ 28 มีนาคม 2564

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ไวยวัฒน์ จันทวันแสง)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มธ. ชุดที่ 1

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สมชัย นฤนาท)
รองคณบดีฝ่ายวิจัย

ภาคผนวก จ
หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย
และขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว.๖๓.๓๔/ศ. ๘๗

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ (วิทยานารี)
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. โครงการวิจัยฉบับย่อ ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑ ฉบับ
๓. แบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๓ สาขาวิทยาศาสตร์ ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวนา ตีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินิตา ศิริอำพันกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวนา ตีแป้น เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่โรงเรียนเทศบาล ๑ (วิทยานารี) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ ห่านริตติชัย)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตร์
โทรศัพท์ ๐๒-๕๘๖๔๒๑๓ ต่อ ๗๓๙๗
โทรสาร ๐๒-๕๑๖๕๓๘๑

ที่ อว.๖๓.๓๔/ศ. ๗๐

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๔ (อมรสระเพียรชัยอุทิศ)
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. โครงการวิจัยฉบับย่อ ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑ ฉบับ
๓. แบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๓ สาขาวิทยาศาสตร์ ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศิริอำพันกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวินา ดีแป้น เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่โรงเรียนเทศบาล ๔ (อมรสระเพียรชัยอุทิศ) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรนุช ห่านริตติชัย)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๕๘๖๔๒๑๓ ต่อ ๗๓๙๗

โทรสาร ๐๒-๕๑๖๕๓๘๘

ที่ อว.๖๓.๓๔/ศ. ๙๖

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนางแม้ง
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. โครงการวิจัยฉบับย่อ ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑ ฉบับ
๓. แบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๓ สาขาวิทยาศาสตร์ ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศิริอำพันธ์กุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวินา ดีแป้น เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนางแม้ง โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ ห่านิธิสัย)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตร์
โทรศัพท์ ๐๒-๕๘๖๕๒๑๓ ต่อ ๗๓๕๗
โทรสาร ๐๒-๕๑๖๕๓๘๑

ที่ อว.๖๓.๓๔/ศ. ๗๒

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพทอง
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. โครงการวิจัยฉบับย่อ ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑ ฉบับ
๓. แบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๓ สาขาวิทยาศาสตร์ ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวนา ตีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา ศิริอำพันธ์กุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวนา ตีแป้น เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพทอง โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ ห่านริตติชัย)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๔๘๖๔๒๑๓ ต่อ ๗๓๔๗

โทรสาร ๐๒-๕๑๖๕๓๘๑

ที่ อว.๖๓.๓๔/ศ. ๗๓

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหญ้ารางกา
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. โครงการวิจัยฉบับย่อ ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑ ฉบับ
๓. แบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๓ สาขาวิทยาศาสตร์ ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศิริอำพันกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวินา ดีแป้น เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหญ้ารางกา โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ ห่านริตติ์)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตร์

โทรศัพท์ ๐๒-๔๘๖๔๒๑๓ ต่อ ๗๓๔๗

โทรสาร ๐๒-๕๑๖๕๓๘๑

ที่ อว.๖๓.๓๔/ศ. ๖๗๕

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองชัยภูมิ
สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. โครงการวิจัยฉบับย่อ ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑ ฉบับ
๓. แบบแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ ๓ สาขาวิทยาศาสตร์ ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการจัดทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองต่อพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินิตา ศิริอำพันกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวินา ดีแป้น เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองชัยภูมิ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวน โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ ห้านิรติชัย)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตร์
โทรศัพท์ ๐๒-๕๘๖๕๒๑๓ ต่อ ๗๓๙๗
โทรสาร ๐๒-๕๑๖๕๓๘๑

ภาคผนวก ฉ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
2. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
3. คู่มือสำหรับผู้วิจัย “การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก”

เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองอาสาสมัครเพื่อเข้าศึกษา

คำชี้แจง

เนื่องด้วยดิฉัน นางสาวินา ดีแป้น นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติ ชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความประสงค์ดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล เกี่ยวกับผลของโปรแกรมการตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยากสำหรับผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียน อายุระหว่าง 3- 5 ปี จึงขอความร่วมมือจากท่านผู้ปกครองเด็กวัยก่อนเรียนในการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการทราบถึงลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก โดยใช้แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์ เด็กวัยก่อนเรียน จำนวน 1 ชุด

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีผลใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด จึงขอความร่วมมือจากท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความจริง โดยข้อมูลที่รวบรวมครั้งนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อเด็กและผู้ปกครอง

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวินา ดีแป้น

ผู้วิจัย

แบบประเมินพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

คำแนะนำ

โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือเหตุการณ์มากที่สุด โดยตอบข้อคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อไม่ต้องข้ามข้อใดข้อหนึ่ง

พฤติกรรมของบุตร		ความถี่ของพฤติกรรมบุตร				
		แทบจะไม่เลย	นานครั้ง	บางครั้ง	ส่วนมาก	เป็นประจำ
1	เมื่อถึงเวลานอน.....					
2	กินอาหาร.....					
3	ขับถ่าย.....					
4	ตื่นขึ้นมาร้องไห้.....					
5	ไม่สามารถคาดเดาเวลา.....					
6	ร้องแง โยเย					
7	ชอบเล่นโดยการวิ่ง.....					
8	ชน ไม่อยู่นิ่ง					
9	เล่นหรือมีกิจกรรม.....					
10	เวลาออกนอกบ้าน.....					

แบบประเมินคัดกรองพื้นฐานทางอารมณ์เบื้องต้นในเด็กปฐมวัย

พัฒนาโดย ผศ.ดร.พินดา ศิริอำพันกุล และคณะ (2561)

พฤติกรรมของบุตร		ความถี่ของพฤติกรรมบุตร				
		แทบจะ ไม่เคย	นาน ครั้ง	บางครั้ง	ส่วนมาก	เป็น ประจำ
11	นั่งกินอาหารได้ไม่นาน					
12	เวลาหงุดหงิด					
13	แสดงความไม่พอใจ.....					
...						
...						
...						
...						
...						
...						
...						
...						
30						

แบบประเมินคัดกรองพื้นฐานทางอารมณ์เบื้องต้นในเด็กปฐมวัย

พัฒนาโดย ผศ.ดร.พนิดา ศิริอำพันธ์กุล และคณะ (2561)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก เกี่ยวกับ เพศ อายุ ลำดับการเกิด ภาวะสุขภาพ และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน

คำแนะนำ

โปรดเติมข้อความในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี.....เดือน (ณ วันประเมิน))
3. ลำดับการเกิด ☐ บุตรคนแรก ☐ บุตรคนถัดมา ระบุ.....
4. ภาวะสุขภาพ ☐ ไม่มีโรคประจำตัว ☐ มีโรคประจำตัว ระบุ.....

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ ประกาศนียบัตร/ปวส. หรืออนุปริญญา
☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ

☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ เกษตรกร
☐ พ่อบ้าน/แม่บ้าน	☐ พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	☐ อื่น ๆ ระบุ.....
5. ลักษณะโครงสร้างครอบครัว

☐ ครอบครัวเดี่ยว จำนวนสมาชิกคน ชายคน หญิง.....คน (รวมผู้ตอบด้วย)
☐ ครอบครัวขยาย จำนวนสมาชิกคน ชายคน หญิง.....คน (รวมผู้ตอบด้วย)
6. รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท
7. ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยก่อนเรียน ☐ มี ☐ ไม่มี

คู่มือนักวิจัย
การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

โดย

นางสวีนา ดีแป้น

นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศิริอำพันธ์กุล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี นิรัตธราดร

คำนำ

คู่มือสำหรับผู้วิจัยในการอบรมผู้ปกครองให้สามารถตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กได้อย่างเหมาะสม คู่มือนี้พัฒนามาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กไทยในปัจจุบัน รวมทั้งจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้คู่มือเล่มนี้ยังเหมาะสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูและผู้สนใจ ในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อเด็กได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก

ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองและครอบครัวของเด็กปกติในการส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการอารมณ์เด็ก และแก้ไขเด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์เลี่ยงยาก อันจะเป็นการป้องกันปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมของเด็กในอนาคตต่อไป

สวีนา ดีแป้น

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยา

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ใบความรู้ที่ 1

เข้าใจความแตกต่าง

พัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน

พัฒนาการด้านร่างกาย

- อัตราการเติบโตด้านร่างกายอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉลี่ยน้ำหนักตัวเพิ่ม 2-3 กิโลกรัมต่อปี และส่วนสูงเพิ่ม 6.5-9 เซนติเมตรต่อปี
- รูปร่างผอมเพรียว แข็งแรง สง่างาม ปราดเปรียว
- การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ การวิ่ง การปีนป่าย และการกระโดด
- การเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การวาดรูป การแต่งตัว การหยิบจับสิ่งของได้
- เรียนรู้และเคลื่อนไหวร่างกายขณะเล่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถการเคลื่อนไหวของร่างกาย

พัฒนาการด้านอารมณ์

- การแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ได้แก่ อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ อารมณ์ก้าวร้าว อารมณ์อิจฉา อารมณ์หวาดกลัว อารมณ์สนุกเร่าแรง
- การแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน และเปลี่ยนแปลงง่าย ขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็ก ภาวะสุขภาพ การอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก

พัฒนาการด้านความคิดและสติปัญญา

การรับรู้ การเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาเร็วขึ้น แต่การใช้เหตุผลยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่

พัฒนาการด้านสังคม

- พัฒนาความสามารถทางภาษาเพิ่มขึ้น
- อยากรู้ อยากเห็น
- มีความเป็นเหตุเป็นผล
- เริ่มสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลรอบข้าง และเพื่อนวัยเดียวกัน

ความแตกต่างของพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน

พื้นฐานทางอารมณ์ เป็นรูปแบบพฤติกรรมเด็กที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่มีมาแต่กำเนิด เป็นการแสดงลักษณะเฉพาะตัว และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมส่งผลให้พื้นฐานทางอารมณ์เปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาของโทมัสและเชสส์ (Thomas & Chess, 1977) เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต่างกันของแต่ละบุคคล โดยทำการศึกษาดังแต่ทารกแรกเกิดอายุ 2-3 เดือน จำนวน 133 คน และติดตามระยะยาวด้วยวิธีการทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมเด็ก และการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็ก เพื่อพัฒนาวิธีการและจัดประเภทพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก และทดสอบความสัมพันธ์ของลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เด็กต่อการปรับตัวและพฤติกรรมในภายหลัง พบองค์ประกอบพื้นฐานทางอารมณ์เป็น 9 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบพื้นฐานทางอารมณ์	
ด้าน	หมายถึง
ระดับการเคลื่อนไหวร่างกาย	เป็นระดับการเคลื่อนไหวหรือการทำกิจกรรมว่าคล่องแคล่ว ว่องไว ไม่อยู่นิ่งหรืออยู่นิ่งได้นานเพียงใด
ยกตัวอย่าง	เด็กที่มีการเคลื่อนไหวคล่องแคล่วขณะอาบน้ำ รับประทานอาหาร เล่น เปลี่ยนเสื้อผ้า เอื้ออหิยบ การนอนหลับ การคลาน และการเดิน
ความสม่ำเสมอ	เป็นจังหวะความสม่ำเสมอในการปรับตัวต่อกิจกรรมต่าง ๆ
ยกตัวอย่าง	เด็กที่มีความสม่ำเสมอ ได้แก่ กินนอนขับถ่ายเป็นเวลา การปรับตัวให้เข้ากับกิจวัตรประจำวันง่าย เด็กที่ไม่สม่ำเสมอ ได้แก่ กินยากนอนยาก การปรับตัวให้เข้ากับกิจวัตรประจำวันยาก
การเข้าหาและการถอยหนี	เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ไม่คุ้นเคยว่าจะเข้าหาด้วยความสนใจอย่างอารมณ์ดี หรือหลีกเลี่ยงถอยห่างด้วยความวิตกกังวล เช่น อาหารใหม่ ของเล่นใหม่ คนแปลกหน้า
ยกตัวอย่าง	เด็กที่มีความเข้าหา ได้แก่ การกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น เล่นด้วยความสบายใจ หัวเราะ ยิ้ม หรือการยอมกลืนอาหารชนิดใหม่ การเอื้ออหิยบของเล่นใหม่ การเข้าร่วมกิจกรรม เด็กที่มีความถอยหนี ได้แก่ การร้องไห้ งอแง แสดงสีหน้าไม่พอใจ ไม่พูดคุยหรือการถอยห่าง บ้วนอาหาร หรือผลึกของเล่น

องค์ประกอบพื้นฐานทางอารมณ์	
ด้าน	หมายถึง
ความสามารถในการปรับตัว ยกตัวอย่าง	ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การแสดงความชอบและไม่ชอบเวลาที่มีการปรับเปลี่ยนตารางเวลาหรือสภาพแวดล้อม เด็กปรับตัวได้ง่าย ได้แก่ เข้ากับบุคคลอื่น หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ เด็กปรับตัวช้าและเด็กปรับตัวยาก ได้แก่ ร้องไห้เมื่อเจอสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
ความรุนแรงของการตอบสนอง ยกตัวอย่าง	ระดับความรุนแรงของปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เด็กที่ตอบสนองทางบวก ได้แก่ ยิ้ม ร่าเริง เด็กที่ตอบสนองทางลบ ได้แก่ หงุดหงิด ขว้างปาสิ่งของ
ความไวต่อสิ่งกระตุ้น ยกตัวอย่าง	ความรุนแรงของการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ ไม่ว่าจะเป็น การสัมผัส การฟัง การเห็น การได้ยีน อุณหภูมิ กลิ่น เด็กที่มีความไวต่อสิ่งกระตุ้น ได้แก่ ไม่พอใจหรือไม่ชอบเมื่อมีสิ่งกระตุ้นมากเกินไป
คุณภาพอารมณ์ ยกตัวอย่าง	บุคลิกภาพทางอารมณ์ที่เป็นตัวกำหนดอารมณ์ของเด็ก เด็กอารมณ์ดี ยิ้ม หัวเราะง่าย มักมีท่าทางเป็นมิตร เด็กอารมณ์หงุดหงิด ร้องไห้ง่าย มักมีท่าทางไม่เป็นมิตร
ความวอกแวก ยกตัวอย่าง	ตัวกำหนดความยากง่ายต่อการถูกรบกวนหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่ เมื่อเด็กร้องไม่ยอมเปลี่ยนเสื้อผ้า สามารถหลอกให้หยุดร้องได้ง่าย ด้วยของเล่นหรือเสียงเพลง
สมาธิและความทนทาน ยกตัวอย่าง	ระยะเวลาและความต่อเนื่องต่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เด็กที่มีสมาธิ มักไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เด็กที่ไม่มีสมาธิ ไม่อดทน ทำกิจกรรมนาน ๆ ไม่ได้ ล้มเลิกง่าย

ความแตกต่างของพื้นฐานทางอารมณ์เด็ก

สามารถแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม

เด็กเลี้ยงง่าย

เป็นเด็กที่มีลักษณะเป็นเด็กที่มีลักษณะการทำงานของร่างกายสม่ำเสมอ การกิน การนอน การขับถ่ายเป็นเวลา การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้เร็ว เข้าหาสิ่งเร้าใหม่ด้วยความสนใจ ส่วนใหญ่จะอารมณ์ดี ทำทางเป็นมิตร และการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ไม่รุนแรง เด็กที่มีลักษณะดังกล่าวมักเป็นที่ชื่นชมและพบปัญหาน้อยมากในการเลี้ยงดู

เด็กเลี้ยงยาก

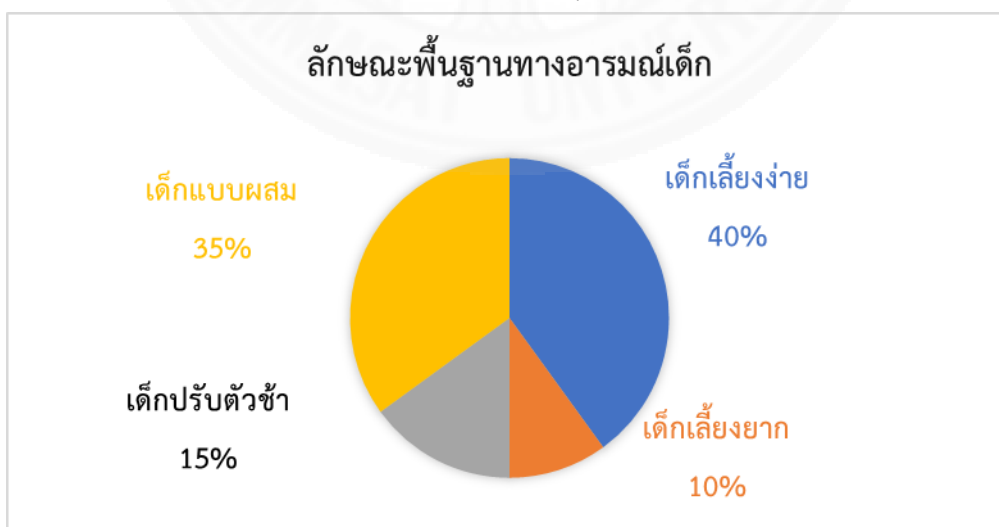
เป็นเด็กที่มีลักษณะการทำงานของร่างกายไม่สม่ำเสมอ การกิน การนอน การขับถ่ายไม่เป็นเวลา การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงยาก มักหลีกเลี่ยงถอยห่างเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ ๆ ส่วนใหญ่จะหงุดหงิดง่าย ทำทางไม่เป็นมิตร และการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ รุนแรง

เด็กปรับตัวช้า

เป็นเด็กที่มีลักษณะการทำงานของร่างกายสม่ำเสมอ การกิน การนอน การขับถ่ายเป็นเวลา แต่การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ช้า มักถอยหนีเมื่อเจอสิ่งเร้าใหม่ ๆ ส่วนใหญ่มักมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย

เด็กแบบผสม

เป็นเด็กปรับตัวช้าในทุกสถานการณ์ หรือเป็นเด็กเลี้ยงง่ายแต่ไม่เก่งทุกเรื่อง หรือคนปรับตัวช้าในสถานการณ์และความต้องการใหม่ ๆ หรือเด็กปรับตัวช้าเฉพาะสิ่งเร้าบางอย่าง

ใบงานที่ 2
กิจกรรมสถานการณ์จำลอง
การตอบสนองพื้นฐานทางอารมณ์เด็กเลี้ยงยาก

ข้อ	สถานการณ์จำลอง	ผู้ปกครองที่ไม่พึงประสงค์	ผู้ปกครองในอุดมคติ
1	พาเด็กไปรับประทานอาหาร นอกบ้าน เด็กมักวิ่งเล่นรอบโต๊ะ ไม่ยอมรับประทานอาหาร		
2	พาเด็กไปเดินห้างสรรพสินค้า เด็กอยากได้ของเล่นจึงร้องไห้ ดื้อกับพ่		
3	เด็กกินข้าว นอนหลับ ขับถ่าย ไม่เป็นเวลา		

ภาคผนวก ข
ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม

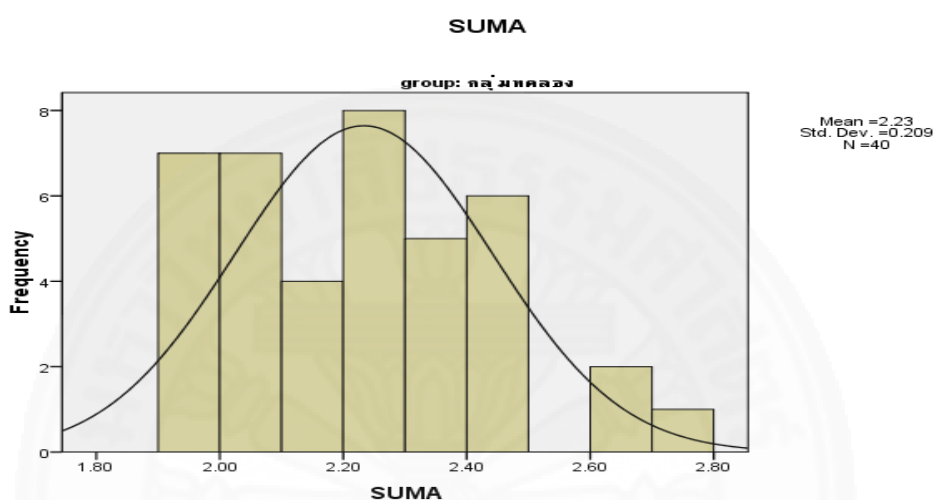
1. การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ t-test
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่ม
 - 1.2 ข้อมูลอยู่ในมาตราอัตราภาคขั้น (Interval Scale) ขึ้นไป
 - 1.3 การกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ
 - 1.4 ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มของทุกกลุ่มไม่แตกต่างกัน
2. ตารางนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม

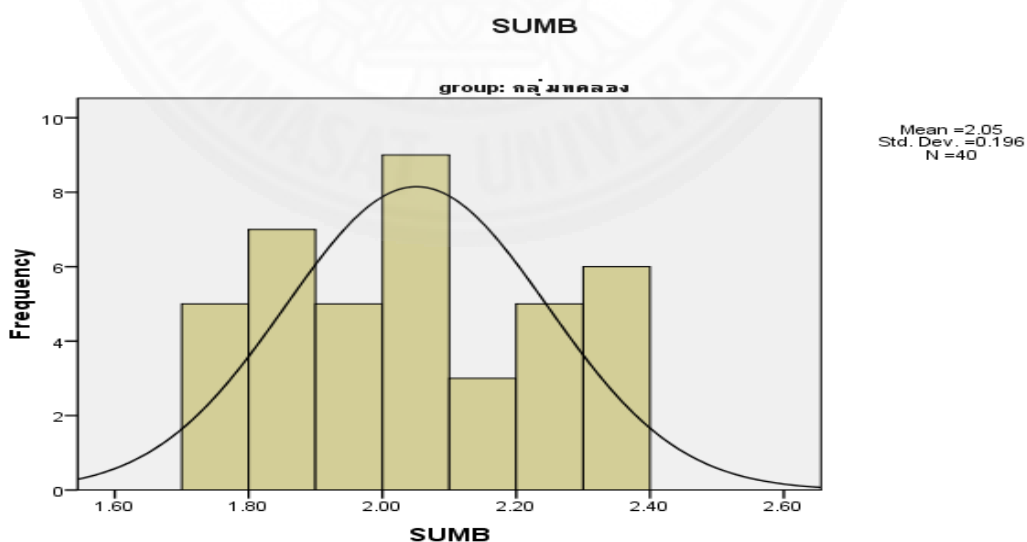
1. การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ t-test

1.1 การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ

1.1.1 การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
กลุ่มทดลองเป็นโค้งปกติ

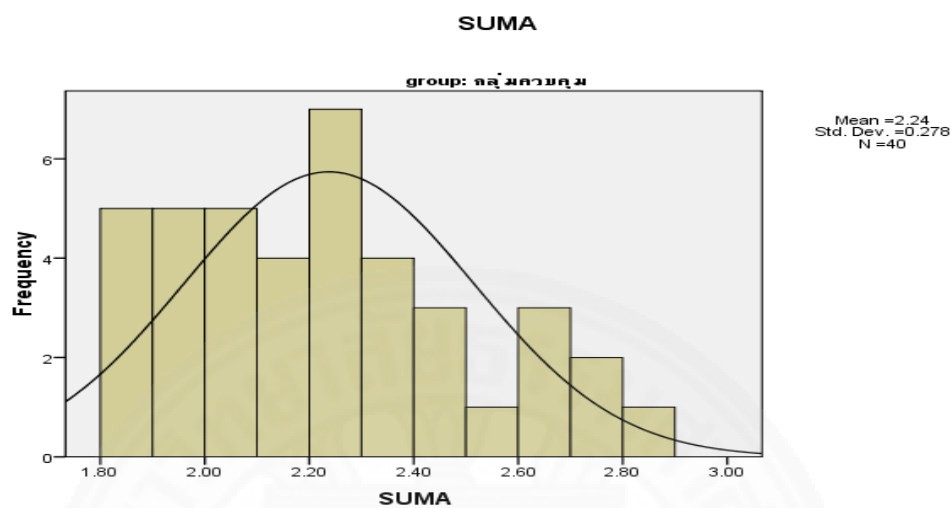

รูปที่ 1 แสดง Histogram ของคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นโค้งระฆังคว่ำ

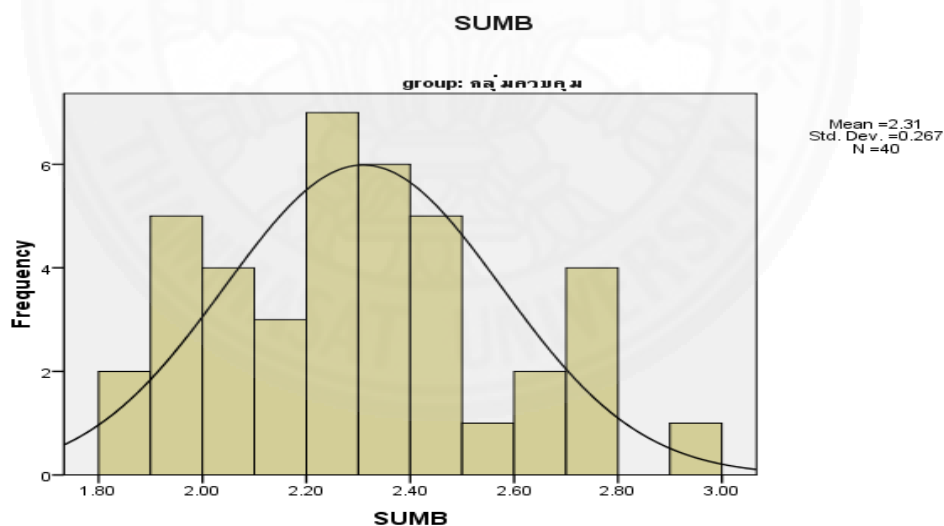

รูปที่ 2 แสดง Histogram ของคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนหลังการทดลอง ซึ่งเป็นโค้งระฆังคว่ำ

1.1.2 การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน
ก่อนการทดลองกลุ่มควบคุม เป็นโค้งปกติ

รูปที่ 3 แสดง Histogram ของคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นโค้งระฆังคว่ำ

รูปที่ 4 แสดง Histogram ของคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียนหลังการทดลอง ซึ่งเป็นโค้งระฆังคว่ำ

1.2 การตรวจสอบค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มของทุกกลุ่ม

1.2.1 ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มไม่แตกต่างกัน

Tests of Normality

กลุ่มตัวอย่าง	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม	.131	40	.082	.951	40	.084
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ	.115	40	.200 [*]	.961	40	.185

a. Lilliefors Significance Correction

*. This is a lower bound of the true significance.

Tests of Normality

กลุ่มตัวอย่าง	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
หลังการทดลอง						
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม	.101	40	.200 [*]	.962	40	.198
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ	.100	40	.200 [*]	.969	40	.332

a. Lilliefors Significance Correction

*. This is a lower bound of the true significance.

2. ตารางนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม

2.1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยคะแนนพื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ของกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับโปรแกรมและกลุ่มที่ผู้ปกครองได้รับการดูแลปกติ ก่อนและหลังการทดลอง

Paired Samples Statistics

กลุ่มตัวอย่าง	Mean	n	Std. Deviation	Std. Error Mean
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม				
ก่อนการทดลอง	2.2333	40	.20878	.03301
หลังการทดลอง	2.0508	40	.19582	.03096
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ				
ก่อนการทดลอง	2.2375	40	.27809	.04397
หลังการทดลอง	2.3092	40	.26656	.04215

Paired Samples Test

กลุ่มตัวอย่าง	Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	99% Confidence Interval of the Difference				
				Lower				Upper
กลุ่มที่ได้รับโปรแกรม								
ก่อน – หลัง การทดลอง	.18250	.11373	.01798	.13381	.23119	10.149	39	.000
กลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติ								
ก่อน – หลัง การทดลอง	- .07167	.05726	.00905	-.09618	-.04715	-7.915	39	.000

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสรีนา ดีแป้น
วันเดือนปีเกิด	12 พฤษภาคม 2532
วุฒิการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ กรุงเทพมหานคร (ปีการศึกษา 2553)
ตำแหน่ง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองชัยภูมิ เทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
ประสบการณ์ทำงาน	ปี 2553-2555 พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ หออภิบาลผู้ป่วยหนักอายุรกรรม โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ปี 2555- ปัจจุบัน พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองชัยภูมิ เทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ